

**APSTIPRINU**

Valsts asinsdonoru centra direktore  
(*personiskais paraksts*) E.Pole  
Rīgā 2020.gada 30.jūnijā



Valsts asinsdonoru centrs

# VALSTS ASINSDONORU CENTRA PUBLISKAIS PĀRSKATS

2019



# SATURS

1. PAR VALSTS ASINSDONORU CENTRU .....	4
1.1. PAMATINFORMĀCIJA .....	5
1.2. ASINS DIENESTS.....	6
2. VALSTS ASINSDONORU CENTRA DARBĪBAS RĀDĪTĀJI .....	7
2.1. DONORU ATLASĒS UN PIESAISTES REZULTĀTI.....	8
2.1.1. Izbraukumi .....	9
2.1.2. Atteikumi donācijai .....	9
2.1.3. Ziedošanas reižu biežums.....	9
2.2. ASINS UN ASINS KOMPONENTU IZSNIEGŠANA LATVIJĀ .....	10
2.3. PLAZMAS PREPERĀTU RAŽOŠANA UN IZPLATĪŠANA .....	11
2.4. ASN ASINS SAGATAVOŠANAS PLĀNA IZPILDE .....	11
2.5. VALSTS ASINSDONORU CENTRA LABORATORIJU DARBĪBA .....	12
2.5.1. Obligāto infekciju skrīnings .....	12
2.5.2. Imūnhematoloģiskā izmeklēšana .....	13
2.5.3. Asins komponentu kvalitātes kontrole .....	14
2.6. IEKŠĒJIE AUDITI.....	15
2.6.1. Iekšējās kontroles sistēmas novērtējums .....	16
2.6.2. Iekšējo un ārējo auditu ieteikumu ieviešanas uzraudzība.....	16
3. VALSTS ASINS DIENESTA VIENOTĀS INFORMĀCIJAS SISTĒMAS DARBĪBA .....	17
4. FINANŠU RESURSI.....	18
4.1. MAKSAS PAKALPOJUMU IZPILDE .....	20
5. INTEGRĒTĀ KVALITĀTES VADĪBAS SISTĒMA.....	21
5.1. KVALITĀTES SISTĒMAS DOKUMENTU VADĪBA.....	21
5.2. RISKU VADĪBA .....	22
5.3. KOREKTĪVA UN PREVENTĪVA DARBĪBA (KAPA) .....	22
5.4. IEKŠĒJIE KVALITĀTES VADĪBAS SISTĒMAS AUDITI.....	23
5.5. VALIDĀCIJA .....	23
5.6. VIGILANCES SISTĒMA .....	23
5.6.1. Ziņojumi par nevēlamiem notikumiem .....	24
5.6.2. Blaknes recipientiem .....	24
5.6.3. Blaknes donoriem.....	24
6. PERSONĀLS.....	25
7. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU - DONORU PIESAISTE.....	27
7.1. AKCIJAS, PASĀKUMI UN SADARBĪBAS DONORU PIESAISTĪŠANAI .....	29
7.2. DONORU APMIERINĀTĪBA .....	33
7.3. SADARBĪBA AR PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻIEM.....	34
7.4. SOCIĀLIE TĪKLI UN CITI KOMUNIKĀCIJAS KANĀLI.....	35
7.5. INFORMĀCIJAS SNIEGŠANA DONORIEM.....	35
7.6. SUVENĪRI UN INFORMATĪVIE MATERIĀLI.....	36
8. PLĀNOTIE PASĀKUMI UN PRIORITĀTES 2020. GADAM.....	37

Cienījamie lasītāji, kolēģi!

2019. gads ir paskrējis, īstenojot vairākus 2018. gadā iesāktos projektus un liekot stingrus pamatus Valsts asinsdonoru centra (turpmāk - Centrs) darbības uzlabošanā un izaugsmē par modernu asins sagatavošanas iestādi. Mūsu kopējā pārliecība, ka transfuzioloģijai ir jāatjauno sava vieta Latvijas veselības aprūpes sistēmā. To varam panākt ar zināšanām, kas balstītas pastāvīgā attīstībā, kā arī pārliecību par asins komponentu kvalitāti un drošību pacientu dzīvības glābšanas procesā.

### **2019.gada pieturzīmes:**

Esam patiesi gandarīti, ka pēdējo divu gadu laikā ir izdevies kāpināt donoru aktivitāti. 2019. gadā Latvijā asinis ziedotas 53 814 reīžu, sasniedzot augstāko asins ziedošanas reīžu skaitu pēdējo astoņu gadu laikā. Šie rādītāji ir iepriecinoši, jo lielākajā daļā Eiropas donoru piesaiste ir kļuvusi par izaicinošu uzdevumu, un donoru skaita pieaugums nav novērojams. Tajā pašā laikā aptuveni par 3% palielinājies ārstniecības iestāžu pieprasījums pēc asins komponentiem, ko speciālisti skaidro ar pacientu vidējā vecuma palielināšanos un sarežģītu saslimšanu pieaugumu.

Laikmeta iezīmes un mūsu novērojumi liecina, ka pietiekamu asins rezervju krājumu nodrošināšanai nepieciešami regulāri atgādinājumi. Līdz ar to 2019. gadā tika domāts, kā pilnveidot donoru piesaistes procesus un motivēt donorus nodot asinis biežāk, tika sperti pirmie soļi donoru portāla izveidē, kā arī veidotas dažādas jaunas sadarbības un komunikācijas aktivitātes donoru piesaistei. Turpinājām aktīvi sadarboties ar plašsaziņas līdzekļiem, veidojot izglītojošus rakstus un sižetus par asins ziedošanu. Gadu noslēdzām ar apjomīgu kampaņu “Ziedo no sirds”, aicinot Ziemassvētku periodā uz patiesi vērtīgas dāvanas sniegšanu tiem, kuri cīnās par savām dzīvībām. Reklāmas kampaņa un aktuālā asins krājuma attēlojums

plaši tika izvietots pilsētvidē un lielāko tirdzniecības centru digitālajos ekrānos, par šo sadarbību jāsaprot liels paldies uzņēmumam “Clear Channel”, bez kura sniegtā atbalsta kampaņa nebūtu tik pamanāma un efektīva, lai nodrošinātu stabilu asins krājumu garo svētku brīvdienų periodā.

2019.gadā ir sperti būtiski soļi vienota asins dienesta stiprināšanai. Pēc Jēkabpils reģionālās slimnīcas Asins sagatavošanas nodaļas slēgšanas Centra Latgales filiāle ir veiksmīgi pārņēmusi reģiona donoru pieņemšanu. Savukārt no 1.novembra esam pārstrukturējuši Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas (turpmāk – RAKUS) stacionāra “Gaiļezers” asins sagatavošanas nodaļu, lai Latvijas lielākajā slimnīcā, ar augstiem asins komponentu patēriņa apjomiem, aktivizētu donoru kustības rādītājus.

2019.gadā, pateicoties Veselības reformas ietvaros piešķirtajiem līdzekļiem, nodrošinātu Labas ražošanas prakses (*GMP*) prasības, tika veikta medicīnisko iekārtu atjaunošana un jaunu tehnoloģiju ieviešana, kā rezultātā būtiski uzlabosies asins sagatavošanas procesu efektivitāte un kvalitāte. Īpašs gandarījums par Centra Skrīninga nodaļas izremontētajām telpām, iekārtām B, C un HIV vīrusu izmeklējumiem molekulārajā līmenī, kas garantē augstāku testu jutību, kā arī ļauj vienlaikus izmeklēt lielāku paraugu skaitu.

2019.gadā esam veikuši apjomīgus infrastruktūras uzlabošanas pasākumus, organizējot un īstenojot telpu kosmētisko un funkcionālo remontu, lai Centra telpas atbilstu visām mūsdienu asins sagatavošanas prasībām. 2020. gads remontu jomā prasīs vēl lielāku Centra darbinieku un arī donoru izpratni un pacietību, ko mums visiem novēlu.

Maijā Centrā audita un pieredzes apmaiņas vizītē ieradās EDQM (*the European Directorate for the Quality of Medicines & Healthcare*) pārstāvji no Somijas, Vācijas, Beļģijas un Itālijas. Vizītes

mērķis bija novērtēt Centrā ieviesto Kvalitātes vadības sistēmas atbilstību Eiropas komisijas Direktīvām un Eiropas padomes vadlīnijām „*Guide to the Preparation, Use and Quality Assurance of Blood Components*” un sniegt priekšlikumus uzlabojumiem. Audita vizītes noslēgumā auditori atzinīgi novērtēja darbinieku atvērtību, iesaistīšanos komunikācijā, darbinieku profesionalitāti un savu darba vīziju, aktīvo pārmaiņu vadības organizēšanu, komponentu izsekojamības sistēmu un kvalitātes pārskatīšanu, kā arī atzīmēja citas stiprās puses. Šāda starptautisku auditoru vizīte Centra virzību pretim augstākiem standartiem.

Domājot par transfuzioloģijas kā nozares attīstību, kur pēdējo gadu laikā vērojams speciālistu trūkums nozarē, 2019. gadā uzsākām transfuzioloģijas kā papildspecialitātes rezidentūras apmācības procesu viena gada ietvaros līdzšinējo divu vietā. Vienlaikus arī esam mainījuši pieeju obligātajām ārstu un māsu kursu apmācībām transfuzioloģijā un imūnhematoloģijā, ieviešot attālinātas apmācību metodes un arī zināšanu pārbaudes kursu

nobeigumā, lai būtu droši par sniegto zināšanu atdevi.

2019. gadā kā visā nozarē, tika pārskatīts arī ārstniecības personāla atalgojums. Tomēr Centrā, tāpat kā citās tiešās valsts pārvaldes iestādēs, mediķiem ir noteikta augstākā konkrētās amatalgas robeža, nevis zemākā kā tas ir citās ārstniecības iestādēs. Tas apgrūtina vienotu pieeju tieši mediķu atalgojuma paaugstināšanā, tāpēc cerīgi raugāties uz izmaiņā likumdošanā, kas varētu tikt veiktas 2020. gadā.

Paldies par šo lielisko gadu visiem Centra un valsts asins dienesta kolēģiem un, protams, mūsu donoriem. Mēs ejam tālāk, ar Jūsu atbalstu – mūsu pacientiem!

Šajā pārskatā esam vienkārši un saprotami apkopojuši visu informāciju par Centra darbību 2019. gadā. Lasiet, jautāiet, ierosiniet, jo MUMS VISIEM IR VIENA ASINSRĪTE.

Valsts asinsdonoru centra direktore  
Egita Pole



# 1. PAR VALSTS ASINSDONORU CENTRU

## 1.1. PAMATINFORMĀCIJA

Centrs ir veselības ministra pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde.

Centra darbību reglamentē Valsts pārvaldes iekārtas likums, Ārstniecības likums, 2005.gada 22.februāra Ministru kabineta noteikumi Nr. 138 „Valsts asinsdonoru centra nolikums”, 2005.gada 27.decembra Ministru kabineta noteikumi Nr.1037 “*Noteikumi par cilvēka asiņu un asins komponentu savākšanas, testēšanas, apstrādes, uzglabāšanas un izplatīšanas kvalitātes un drošības standartiem un kompensāciju par izdevumiem zaudētā asins apjoma atjaunošanai*” un citi normatīvie akti.

Centram ir šādas **funkcijas**:

- organizēt un koordinēt ārstniecības iestāžu apgādi ar kvalitātes prasībām atbilstošiem asins komponentiem un asins pagatavojumiem;
- organizēt un koordinēt starptautisko sadarbību transfuzioloģijas jomā;
- organizēt imūnhematoloģiskās saderības pārbaudes un konsultatīvo palīdzību.

Lai nodrošinātu funkciju izpildi, Centrs veic **uzdevumus**:

- izstrādā valsts pasūtījuma projektus ārstniecības iestāžu apgādei ar asins pagatavojumiem;
- sagatavo donoru asinis un asins komponentus ārstniecības iestādēm (transfūzijām) un asins pagatavojumu ražošanai;

- nodrošina asins pagatavojumu kvalitātes kontroli;
- veicina sabiedrības izglītošanu donoru kustības jautājumos;
- apzina jaunas tehnoloģijas un sekmē to ieviešanu asins un asins komponentu sagatavošanā;
- veic imūnhematoloģiskās saderības pārbaudes;
- sniedz konsultācijas par imūnhematoloģiskās saderības nodrošināšanas iespējām;
- administrē asins un asins komponentu sagatavošanai piešķirtos valsts budžeta līdzekļus.

Centra darbības **mērķis** ir nodrošināt kvalitātes un drošības prasībām atbilstošas asinis un asins komponentus ārstniecības iestādēm (transfūzijām) un asins pagatavojumu ražošanai, kā arī imūnhematoloģiskās saderības pārbaudes aloimunizētiem pacientiem.



Centra izvirzītās darbības prioritātes 2019. gadam:

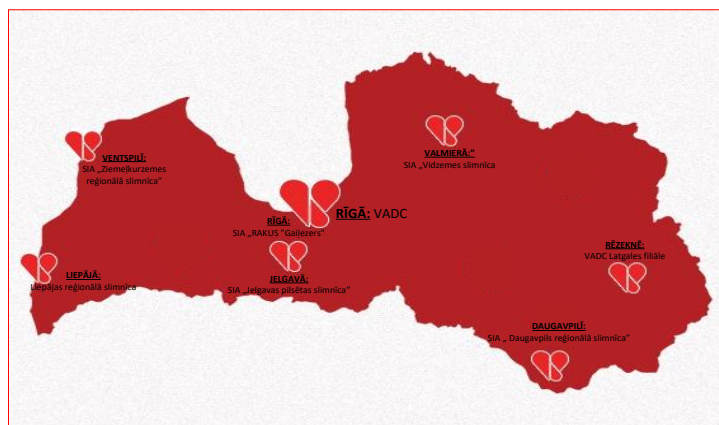
<b>M1</b>	Sadarbībā ar Asins sagatavošanas nodaļām nodrošināt asins pagatavojumus pēc ārstniecības iestāžu pieprasījuma un veicināt donoru kustību.
<b>M2</b>	Nodrošināt sagatavoto asins komponentu kvalitāti un drošumu.
<b>M3</b>	Nodrošināt imūnhematoloģiskos izmeklējumus pacientiem un klientiem.
<b>M4</b>	Nodrošināt ārstniecības personu apmācību transfuzioloģijas un imūnhematoloģijas jomā sadarbībā ar Rīgas Stradiņa universitāti un profesionālajām asociācijām un ārstiem slimnīcās.
<b>M5</b>	Nodrošināt “Labas prakses pamatnostādnes asins sagatavotājiestādēm kurām jāievēro Direktīvas 2005/62/EK ( <i>Good practice</i> ) prasību ieviešanu asins komponentu sagatavošanā
<b>M6</b>	Veidot vienota valsts asinsdienesta koncepciju veselības reformas pasākumu plāna ietvaros 2019.gadam.
<b>M7</b>	Nodrošināt iestādes funkciju pilnveidi, identificējot funkciju pārklāšanos un pārskatot pamatdarbības un administratīvos procesus

## 1.2. ASINS DIENESTS

Asins dienesta struktūru valstī veido Centrs, ārstniecības iestāžu asins sagatavošanas nodaļas (turpmāk - ASN) un asins kabineti (turpmāk - AK), kas nodrošina ārstniecības iestāžu apgādi ar kvalitātes un drošuma prasībām atbilstošiem asins komponentiem.

Pamatojoties uz Līgumu par donoru asins sagatavošanas valsts pasūtījuma izpildei, 2019. gadā sadarbība notikusi ar 6 ārstniecības iestāžu ASN:

- RAKUS “Gaiļezers” ASN (līdz 1. novembrim),
- Jelgavas pilsētas slimnīcas ASN,
- Vidzemes slimnīcas ASN,
- Daugavpils reģionālās slimnīcas ASN,
- Ziemeļkurzemes reģionālās slimnīcas ASN,
- Liepājas reģionālās slimnīcas ASN.



Pamatojoties uz Līgumu par donoru asins pagatavošanu izplatīšanu, sadarbība notikusi ar 53 sertificētiem Asins kabinetiem.

## 2. VALSTS ASINSDONORU CENTRA DARBĪBAS RĀDĪTĀJI

Viena no būtiskākajām Centra aktivitātēm ir darbs ar donoriem, jo Centrs ir vienīgā iestāde valstī, kuras darbība tiešā veidā ir saistīta ar sabiedrības – donoru aktivitāti. Līdz ar to daudz tiek strādāts pie donoru servisa attīstīšanas un pilnveidošanas, kā arī stratēģiskas donoru piesaistes politikas īstenošanas.

Pēc asins nodošanas katrs asins paraugs tiek izmeklēts Skrīninga nodaļā, veicot asins paraugu seroloģisko un molekulāro testēšanu uz četrām nozīmīgām infekcijām, kuras ir iespēja pārnest asins pārliešanas ceļā - B un C hepatīta un HIV un sifilisu. Tikai pēc negatīvu rezultātu saņemšanas asinis tālāk tiek gatavotas asins pārliešanai, lai maksimāli samazinātu infekciju pārnesšanas risku pacientam. Pozitīvie paraugu rezultāti tiek pārtestēti Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīcas Latvijas Infektoloģijas centra References laboratorijā, un donori saņem informāciju par nepieciešamību papildus konsultēties pie speciālistiem. Tādējādi Centrs rūpējas arī par donoru veselību, ne tikai par pacientu.

Izmeklētās pilnasinis Asins komponentu sagatavošanas nodaļā tālāk tiek sadalītas komponentos – eritrocītu masa, trombocītu masa un plazma, kas tiek izmantoti asins pārliešanā noteiktās klīniskās situācijās. Centrā tiek sagatavoti arī tādi asins komponenti, kā apstarota eritrocītu masa, atmazgāta eritrocītu masa, krioprecitāts un asins komponentu devas bērniem, kas citur valstī netiek gatavotas.

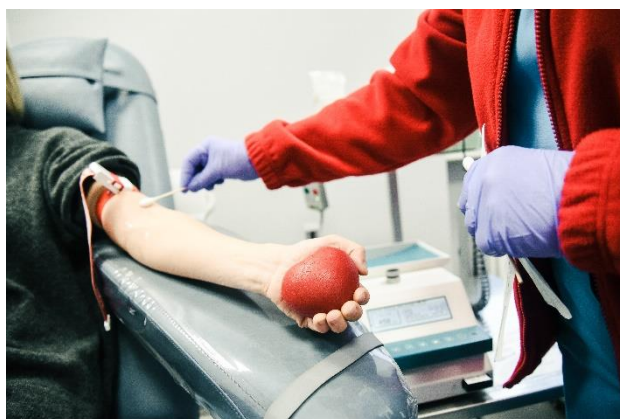
Asins komponentu kvalitāte no visas valsts (arī ASN) tiek pastāvīgi testēta Centra Kvalitātes kontroles laboratorijā.

Asins pagatavošanu krājumu nodaļā tiek nodrošināta asins komponentu uzglabāšana un



izplatīšana ārstniecības iestādēm diennakts režīmā.

Bez asins komponentu sagatavošanas būtiska Centra funkcija ir imunhematoloģiskās saderības pārbaūžu veikšana Centra Hematoloģiskās izmeklēšanas nodaļā, kas strādā diennakts režīmā. Šī nodaļa vienīgā valstī veic asins grupu un rēzus faktoru, antivielu un fenotipu noteikšanu donoriem, īpaši sarežģītos gadījumos, kad pārlejamo asiņu piemeklēšana pacientam iespējama, ne tikai pēc asins grupas un rēzus faktora, bet arī pēc daudziem citiem parametriem. Vienlaikus šī nodaļa veic arī pacientu, tajā skaitā grūtnieču konsultēšanu imunhematoloģiskās saderības jautājumos, kad nepieciešams prognozēt tālākās ārstēšanas vai novērošanas plānu, ja paredzami rēzus vai asinsgrupu nesaderības sarežģījumi.



## 2.1. DONORU ATLASĒS UN PIESAISTES REZULTĀTI

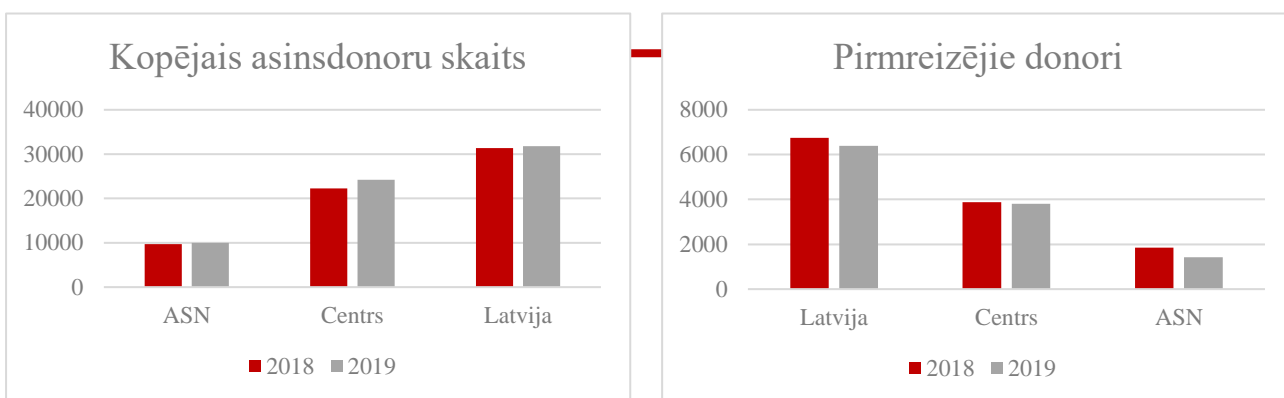
2019. gadā Latvijā asinis ziedotas 53814 reižu, kas ir par 1813 reizēm vairāk nekā 2018.gadā, sasniedzot augstāko asins ziedošanas reižu skaitu pēdējo astoņu gadu laikā. Asins ziedošanas reižu skaita palielinājumu būtiski ietekmē asins ziedošanas vietu pieejamība un piesaistes aktivitātes (plašāk aprakstītas Pārskata 5. nodaļā).



2019. gadā Latvijā kopā donācijām pierēģistrēti 35830 asins donori (2018. g.- 35476, 2017. g.- 33563). Latvijā asinis nodod ap 1,66% iedzīvotāju, kas ir aptuveni 16 donori uz 1000 iedzīvotājiem.

Diemžēl paaugstinās arī donoru vidējais vecums, kas 2019. gadā bija 37,2 gadi, savukārt 2018. gadā - 36,9 gadi. Tas liecina, ka donoru kustībā vēl joprojām nepietiekami aktīvi iesaistās jaunieši, jo pirmo reizi asinis donori dodas ziedot vidēji 30 gadu vecumā. Visaktīvākie donori ir vecuma posmā no 26 līdz 45 gadiem.

### DONORU SKAITA DINAMIKA 2018. UN 2019. GADĀ



### ASINS UN ASINS KOMPONENTU SAGATAVOŠANA LATVIJĀ

	2018			2019		
	ASN	Centrs	Latvija	ASN	Centrs	Latvija
<b>Pilnasis</b>	17503	34498	52001	15374	38440	53814
<b>Eritrocītu masa (EM)</b>	3551	29801	33352	4635	30826	35461
<b>Svaigi sasaldēta plazma (SSP) no pilnasinīm</b>	-	12742	12742	-	11483	11483
<b>SSP aferēzes ceļā</b>	-	979	979	-	1272	1272
<b>Trombocītu masa (TM) no pilnasinīm</b>	-	5791	5791	-	5492	5492
<b>TM aferēzes</b>	-	1785	1785	-	1763	1763
<b>Krioprecipitāts (devas)</b>	-	9217	9217	-	10329	10329



### 2.1.1. Izbraukumi

Asins ziedošanas reižu skaita palielinājumu būtiski ietekmē asins ziedošanas vietu pieejamība. Centrs cenšas būt pēc iespējas tuvāk donoriem, organizējot regulārus izbraukumus uz biroju kompleksiem, reģionu pašvaldībām un kultūras centriem, pērnā gada laikā notikuši 650 izbraukumi, kuros asinis ziedoja 58% no Centra donoru kopskaita. Izbraukumu skaits, salīdzinot ar 2018. g., palielinājās par 93 (par 25 izbraukumiem Rīgā un 68 Centra Latgales filiālē (LF). Centra novērojumi un donoru pētījumu rezultāti liecina, ka donoriem ir svarīgi, lai asinis būtu iespējams ziedot iespējami tuvu savām ikdienas gaitām.



### 2.1.2. Atteikumi donācijai

Pēc donoru datu informācijas sistēmas datiem Centrā kopējais atteikumu skaits 2019. g. bija 13,3% jeb 5925, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, tas ir nedaudz samazinājies par 0,6%. Visbiežākais atteikuma iemesls - 34% gadījumu, ir neatbilstošs hemoglobīna līmenis, citi biežākie atteikuma iemesli ir medikamentu lietošana, neatbilstošs asins spiediens, akūtas slimības, tetovējums vai pīrsings, u.c. Tāpat būtiski ir pieaudzis atteikumu skaits saistībā ar ceļošanu ārpus valsts.

#### ATTEIKUMI DONĀCIJĀM 2019.GADĀ

	2014. g.	2015. g.	2016. g.	2017. g.	2018. g.	2019.g.
Atteikumu skaits Rīga, % pret reģistrētiem vizītēm	5972 18,9%	5334 17,8%	4854 15,8%	4751 16%	5304 16%	5550 16%
Atteikumu skaits LF, % pret reģistrētiem vizītēm	760 8,8 %	612 8,3 %	701 9,3%	412 10,1%	328 4,1%	375 3.8%
Kopā:	6732 16,7%	5946 15,9%	5555 14,6%	5163 14,1%	5632 13,9%	5925 13.3%

### 2.1.3. Ziedošanas reižu biežums

Teju 57% donoru asinis ziedo vienu reizi gadā, 23% divas reizes gadā, bet tikai 13% donoru asinis ziedo trīs reizes gadā. 2019.gadā nedaudz ir palielinājies donoru skaits par 1,7%, kuri asinis ziedo 3 un 4 reizes gadā. Donoru skaits, kuri asins ziedo regulāri ir 43%. Salīdzinot ar 2018. g. šo kategoriju donoru skaits ir palielinājies par 1.2% (2018. g. - 41,8%, 2017. g. - 41,6%, 2016.g - 37,8%, 2015. g. - 31. Stabila un pietiekoša asins krājuma uzturēšanai nepieciešami aktīvi regulārie donori.

#### ZIEDOŠANAS REIŽU BIEŽUMS 2019.GADĀ

	2016. g.	2017. g.	2018. g.	2019. g.
1 reizi	20346 (62,2%)	17232 (58,4%)	18136 (58,2%)	17980 (57%)
2 reizes	7280 (22,2%)	6860 (23,2%)	7389 (23,7%)	7322 (23,2%)
3 reizes	3397 (10,4%)	3560 (12,1%)	3756 (12,1%)	4084 (13%)
4 reizes	1338 (4,1%)	1494 (5%)	1498 (4,8%)	1774 (5,6%)
5 reizes	341 (1%)	357 (1,2%)	333 (1,1%)	342 (1,1%)
6 reizes	32 (0,1%)	22 (0,1%)	27 (0,1%)	22 (0,1%)

## 2.2. ASINS UN ASINS KOMPONENTU IZSNIEGŠANA LATVIJĀ

2019. gadā Centrs nodrošinājis ārstniecības iestāžu pieprasījumu pēc EM par 98,7 %, LF 100%.

### ASINS UN ASINS KOMPONENTU IZSNIEGŠANA LATVIJĀ 2019.GADĀ

Asins komponents (devas)	Rīga	LF	Rīga	LF	Rīga	LF
	2017. g.		2018. g.		2019. g.	
Krioprecipitāts	8059	588	8288	922	9173	797
EM	26381	3608	29801	3551	30826	4635
EM apstarota	488	-	949	-	738	-
EM atmazgāta	-	-	-	-	2	-
EM filtrēta atmazgāta	-	-	4	-	-	-
EM filtrēta atmazgāta apstarota	7	-	4	-	4	-
SSP no pilnasinīm	11065	2342	12742	2081	11483	1938
SSP aferēzes	1378	60	979	268	1272	309
TM (aferēzes) apstarota	717	-	1029	-	1000	-
+bērnu devas	13	-	25	-	25	-
TM (aferēzes)	1698	-	1785	-	1763	-
+bērnu devas	25	-	35	-	40	-
TM no pilnasinīm	4178	-	4101	-	4155	-
+bērnu devas	107	-	57	-	41	-
TM no pilnasinīm apstarota	863	-	1475	-	1124	-
+bērnu devas	63	-	31	-	35	-
SSP (aferēzes) bērnu devas	412	-	330	-	309	-
EM filtrēta	1277	16	1317	-	1314	-
+bērnu devas	215	8	165	-	213	-
EM filtrēta apstarota	330	-	385	-	402	-
+bērnu devas	182	-	113	-	147	-

2019. gadā salīdzinājumā ar 2018. gadu, samazinājies apstarotas eritrocītu masas un apstarotas trombocītu masas izplatīšanas daudzums, kas nepieciešams sarežģītu onkoloģisku un hematoloģisku saslimšanu pacientiem.

### APSTAROTU ASINS KOMPONENTU IZPLATĪŠANA

	Apstarotas EM (devas)	Apstarotas TM (devas)
<b>2016</b>	1192	1566
<b>2017</b>	1007	1656
<b>2018</b>	1464	2582
<b>2019</b>	1291	2184



## 2.3. PLAZMAS PREPARĀTU RAŽOŠANA UN IZPLATĪŠANA

Plazmas preparātu (albumīna, imunglobulīna) ražošanai 2019.g. tika nodotas 13328 devas SSP no pilnasinīm un 1464 devas ar SSP aferēzes procesā iegūtu plazmu. Kopējais daudzums 4730,527 litri. Plazmas preparātu izplatīšana ārstniecības iestādēm notiek pēc sadalītām kvotām.

### SSP NODOŠANA PLAZMAS PREPARĀTU RAŽOŠANAI

	2015. g.	2016. g.	2017. g.	2018. g.	2019. g.
<b>SSP no pilnasinīm, devas</b>	19964	17228	26375	16492	13328
<b>SSP aferēzes, devas</b>	6607	5479	4173	2064	1464

### Intravenozais imūnglobulīns

Latvijā pielietojamais intravenozais imūnglobulīns ( turpmāk - IVIG) tiek gatavots no Latvijas donoru nodotās plazmas un satur iedzīvotāju populācijai raksturīgu imūnglobulīnu spektru. IVIG pielieto smagu slimu pacientu ārstēšanā imūndeficīta gadījumos.

### Albumīna šķīdums

Klīniskajā lietošanā ir pieejams 5% albumīna šķīdums (pēc osmotiskajām īpašībām līdzīgs plazmai) un 20% - albumīna šķīdums. To lieto hipoalbuminēmijas gadījumā, kā arī pie respiratorā distresa sindroma, jaundzimušo hemolītiskās slimības, infekciozi – toksiskām saslimšanām un citiem stāvokļiem.

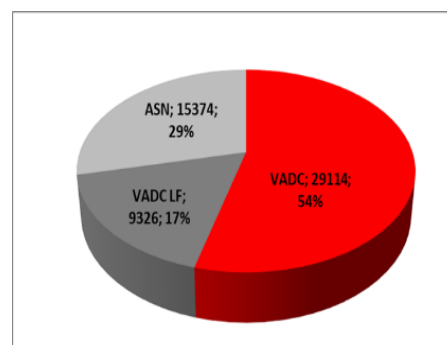
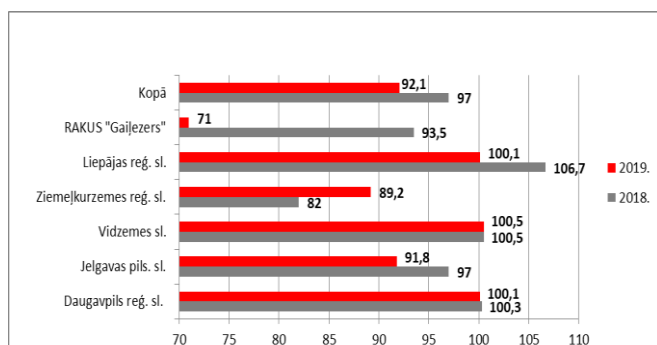
### TABULĀ ATSPoguļota PLAZMAS PREPARĀTU IZPLATĪŠANA ĀRSTNIECĪBAS IESTĀDĒM

	2015.g.	2016.g.	2017.g.	2018.g.	2019.g.
<b>20% albumīna šķ.</b>	396,9 l	378,5 l	380,2 l	504,6 l	558,3 l
<b>5% albumīna šķ.</b>	372,75 l	321,5 l	429,25 l	356,75 l	276,5 l
<b>IvIG</b>	12827,5 g	12705,0 g	13655,8 g	17612,5 g	12470,0 g

## 2.4. ASN ASINS SAGATAVOŠANAS PLĀNA IZPILDE

2019. gadā tika apstiprināts ārstniecības iestāžu asins sagatavošanas plāns, kurā kopumā bija paredzēts sagatavot 1670 devas. Salīdzinoši ar 2018. gadu, kopējais plāns tika samazināts par 1350 devām, saistībā ar Jēkabpils reģionālās slimnīcas ASN slēgšanu. Kopumā no valstī sagatavotajām 53814 pilnasiņu devām, 29% jeb 15374 devas ir sagatavotas ASN, kas, salīdzinoši ar 2018. gadu, ir par 2129 devām jeb 5% mazāk.

### ASINS SAGATAVOŠANAS PLĀNA IZPILDE 2019. GADĀ



## 2.5. VALSTS ASINSDONORU CENTRA LABORATORIJU DARBĪBA

Kvalitatīva laboratoriskā izmeklēšana balstīta uz normatīvās dokumentācijas, labas laboratoriskās prakses, kā arī medicīnas un testēšanas laboratoriju standartu prasību ievērošanu ikdienas darbā [LVS EN ISO 15189:2013 un LVS ISO/IEC 17025:2018] un to realizē Laboratoriju departaments (turpmāk - LBD), kura sastāvā ietilpst: Hematoloģiskās izmeklēšanas nodaļa, Skrīninga nodaļa un Asins pagatavošanu kvalitātes kontroles laboratorija.

### 2.5.1. Obligāto infekciju skrīnings

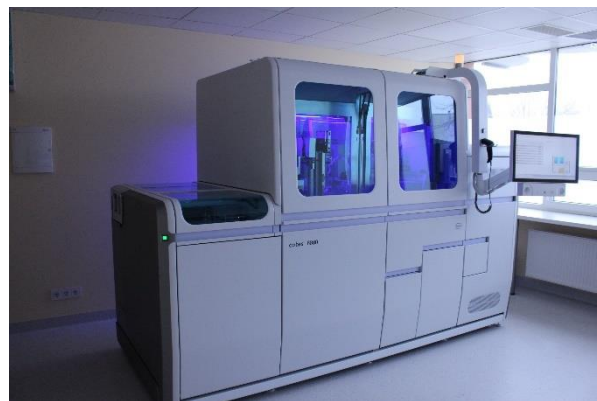
2019. gadā seroloģiski izmeklēti 58 438 donoru asins paraugi, kā arī veiktas analīžu kontroles un atkārtota paraugu izmeklēšana primāri reaktīva rezultāta gadījumos un RIP.

Seroloģisko analīžu kopskaita atšķirības katrai infekcijai veidojas no primārajiem donāciju testiem un atkārtotās izmeklēšanas pozitīva rezultāta gadījumā (algoritms), kā arī donoru analīžu kontroles testiem pēc noteikta laika perioda, iegūstot nepārliciecināšus skrīninga apstiprinošo testu rezultātus.

Visi iegūtie primāri pozitīvie seroloģijas rezultāti izmeklēti atkārtoti pēc Centrā noteikta algoritma un pēc tam nosūtīti apstiprinošai izmeklēšanai Latvijas infektoloģijas centra Nacionālajā mikrobioloģijas references laboratorijā.

Lai paaugstinātu asins komponentu drošību, kā papildus izmeklējumu seroloģiskajai izmeklēšanai, Centrā pielieto molekulārās vīrusu izmeklēšanas metodi NAT (nukleīnskābju amplifikācijas tests), kas vienā testā izmeklē un definē šādu vīrusu ģenētiskā materiāla klātbūtni: HIV-1 RNS, HIV-1 RNS, HIV-2 RNS, HBV DNS, HCV RNS.

Molekulāro izmeklēšanu veic tikai seroloģiski negatīviem paraugiem NAT, apvienojot sešus donoru asins paraugus vienā paraugā (6 p).



### OBLIGĀTO INFEKCIJU SKRĪNINGA VEIKTIE IZMEKLĒJUMI

GADS	Izmeklējumu skaits
2016	237 210
2017	207 668
2018	224 629
2019	235 263



### “NAT” DONORU ASINS PARAUGU IZMEKLĒJUMU SKAITS

2016. (24p/6p)	2017. (6p)	2018. (6p)	2019. (6p)
58399	47473	55791	58407

## 2.5.2. Imūnhematoloģiskā izmeklēšana

### 1) Donoru imūnhematoloģiskā izmeklēšana.

Katram donora asinsparaugam nosaka asinsgrupu, rēzus faktoru, fenotipu un veic antivielu skrīninga testu (pirmreizējiem donoriem).

#### CENTRĀ VEIKTIE IZMEKLĒJUMI DONORIEM

Izmeklējumi	GADS		
	2017	2018	2019
Asins grupas noteikšana ar dubultreakciju un Rh(D) noteikšana ar mikroplašu metodi	48 780	51 949	53255
Asins grupas noteikšana ar dubultreakciju un Rh(D)fenotipa un Kell antigēna noteikšana ar mikroplašu metodi	11 729	12 508	11887
Kopā ar citiem izmeklējumiem	79495	80760	83666

### 2) Paplašināti fenotipizēto donoru datu bāzes uzturēšana.

Aloimunizētu (ar antivielām iepriekš sensibilizētu) pacientu nodrošināšanai ar saderīgu EM, Centrs uztur un regulāri papildina paplašināti fenotipizēto donoru datu bāzi. Regulāri veic donoru izmeklēšanu visās klīniski nozīmīgās eritrocitāro antigēnu sistēmās (16 antigēni), kas nepieciešams, piemērojot saderīgu EM aloimunizētiem pacientiem.

### 3) Pacientu konsultatīvā izmeklēšana.

Centrs arī ir vienīgā vieta valstī, kas nodrošina nepārtrauktu konsultatīvo imūnhematoloģisko palīdzību visas valsts ārstniecības iestāžu pacientiem un privātpersonām imūnhematoloģijas jomā:

- risinājumu asins grupas un rēzus piederības problemātiskas noteikšanas gadījumos;
- antieritrocitāro antivielu identifikāciju;
- klīniski nozīmīgu antieritrocitāroantivielu titrēšanu grūtniecēm;
- EM saderināšanu aloimunizētām personām u.c. sarežģītos gadījumos;
- paplašinātu eritrocītu fenotipizāciju;
- transfūziju reakciju izmeklēšanu;
- pozitīva tieša antiglobulīna testa analīzi;
- jaundzimušā hemolītiskās slimības laboratorisko diagnostiku un EM saderināšanu;
- telefonisku konsultāciju klīnicistiem un laboratoriju speciālistiem;
- izmeklējumus autoimūnas hemolītiskās anēmijas pacientiem.

#### VEIKTIE IZMEKLĒJUMI PACIENTIEM

	GADS		
	2017	2018	2019
Testu skaits gadā	6715	8569	8920
no tiem: Asins saderības testi	2113 (cito 279)*	2268 (cito298)*	2593 (cito 441)*

\* neatliekamajos gadījumos, t.sk. naktis un brīvdienas laikā, nodrošinot 24/7 asins saderības testu veikšanu un EM piemēklēšanu



## ANTIVIELU IDENTIFIKĀCIJA (DONORI/ PACIENTI)

	GADS		
	2017	2018	2019
Primāri identificētas antivielas un izsniegta imunizētas personas pase	370	331	350
(donori/pacienti)	11/359	15/317	13/337



### 2.5.3. Asins komponentu kvalitātes kontrole

Centra Kvalitātes laboratorija veic centralizētu asins pagatavošanas kvalitātes kontroli visā valstī sagatavotajiem asins komponentiem.

### VEIKTO KVALITĀTES IZMEKLĒJUMU SKAITS

Nr. p.k	Asins komponenta veids	GADS		
		2017	2018	2019
1.	EM	1321	1178	1058
2.	Plazma pirms sasaldēšanas	763	572	569
3.	Svaigi saldēta plazma	601	491	542
4.	Krioprecipitāts	72	96	112
5.	TM	311	240	232
6.	Ārpus plāna	211	140	<b>703</b>
7.	Leikocītu-trombocītu slānis	441	411	393
8.	Donoru asinis (kop.olbaltums)	-	-	<b>827</b>
9.	Donoru asinis (Hgb)	-	-	<b>36</b>
	<b>KOPĀ</b>	<b>3720</b>	<b>3128</b>	<b>4492</b>
	Testēto <b>parametru</b> skaits	17321	15140	18645



## 2.6. IEKŠĒJIE AUDITI

Vadošais auditors sadarbībā ar Veselības ministrijas Audita un kvalitātes nodaļu Centrā ir neatkarīgs savas darbības plānošanā, iekšējo auditu veikšanā un ziņošanā par darbības rezultātiem.

Saskaņā ar 2019. gada iekšējo audita plānu, vadošais auditors veica divus iekšējos auditus un vienu iekšējo pārbaudi.

### 1) Iekšējais audits “Asins komponentu apstarošana”

Audits veikts ar mērķi - pārliecināties, ka auditējamā procesā ir izveidota un efektīvi darbojas Iekšējā kontroles sistēma (turpmāk – IKS), kas nodrošina, lai Asins komponentu apstarošanā tiktu ievērotas ārējo un iekšējo normatīvo aktu prasības un lietderīgi izmantoti piešķirtie finanšu resursi. Audita būtiskākajos konstatējumos tika atklāts, ka:

- asins komponentu uzskaites cenu aprēķini nav pilnīgi;
- nav datu par jonizējošā starojuma iespējamās noplūdes riska pārvaldību asins komponentu apstarošanas procesā;
- pastāv nepieciešamība darba vietā apmācīt apstarošanas procesa veicējus iespējamo negadījumu atklāšanai, trauksmes skaņas signalizācijas atpazīšanai un tam atbilstošas rīcības veikšanai.

Konstatēto trūkumu novēršanai tika izstrādāti un apstiprināti 13 audita ieteikumi, t.sk. 5 ieteikumi ar augstu prioritāti, kā arī 4 konsultatīvi ieteikumi.

Ieteikumi auditējamā procesa funkcionālās efektivitātes pilnveidošanai sastādīja 77% no apstiprināto ieteikumu skaita.

### 2) Iekšējais audits “Donoru piesaiste”

Audits veikts ar mērķi – pārliecināties, ka auditējamā procesā ir izveidota un efektīvi darbojas IKS, kas nodrošina, lai donoru piesaistē tiktu ievērotas ārējo un iekšējo normatīvo aktu prasības un lietderīgi izmantoti piešķirtie finanšu resursi. Audita būtiskākajos konstatējumos tika atklāts, ka:

- nav noteiktas Centra atbildīgo personu rīcības gadījumos, kad kritiski samazinās asins komponentu krājumi;
- netiek vērtēta sabiedrisko attiecību, mārketinga un reklāmas pasākumiem patērēto finanšu līdzekļu izlietojuma efektivitāte;
- notiek preses sekretāra un sabiedrisko attiecību speciālista pienākumu un darba uzdevumu dublēšanas.

Pamatojoties uz konstatējumiem, tika izstrādāti un apstiprināti 13 audita ieteikumi, t.sk. 4 ieteikumi ar augstu prioritāti, kā arī tika sniegti 3 konsultatīvie ieteikumi. Ieteikumi auditējamā procesa funkcionālās efektivitātes pilnveidošanai sastādīja 69% no apstiprināto ieteikumu skaita.

### 3) Iekšējā pārbaude “Asins komponentu apstarošanas procesa izdevumi”

Iekšējo pārbaudi veica Centra vadošais auditors, eksperts Asins dienestā un E vadītāja ar mērķi – pārskatīt iespējamus asins komponentu apstarošanas procesa izdevumus šī procesa veicēju ieskatā.

Pārbaudes veicēji identificēja 8 apstarošanas procesa izdevumus, kurus iesaka iekļaut apstaroto asins komponentu uzskaites cenu aprēķinos.

### 2.6.1. Iekšējās kontroles sistēmas novērtējums

2019. gada iekšējos auditos vadošais auditors novērtēja Centra IKS darbību, sniedzot šādu vērtējumu:

- sistēma darbojas, bet ir nepieciešami būtiski uzlabojumi”;
- konstatēti vairāki specifisku kontroļu trūkumi.

### 2.6.2. Iekšējo un ārējo auditu ieteikumu ieviešanas uzraudzība

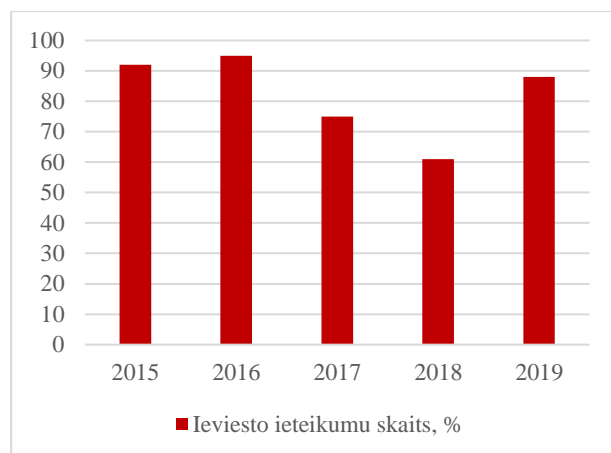
2019.gada iekšējos auditos tika apstiprināti 26 ieteikumi, no tiem 9 ieteikumiem piešķirta augsta prioritāte, kas sastādīja ~ 35% no kopējā ieteikumu skaita.

Pārskata gadā iekšējo auditu 48 ieteikumu ieviešanas termiņš ir bijis 2019. gads, no tiem ieviesti 42 ieteikumi, kas sastādīja 88% no kopējā ieteikumu skaita, 2 ieteikumi atcelti un 4 ieteikumu ieviešanu objektīvo iemeslu dēļ pārcēla uz 2020.gadu.

Par ārējās kontroles ieteikumu ieviešanu jāatzīmē, ka 2018. gada Veselības inspekcijas pārbaudes viena ieteikuma ieviešanu pārcēla uz 2020.gadu saistībā ar 2019.gadā uzsākto Centra ēkas siltināšanas projekta īstenošanu.



### IEVIESTO IETEIKUMU SKAITS





### 3. VALSTS ASINS DIENESTA VIENOTĀS INFORMĀCIJAS SISTĒMAS DARBĪBA

2019. gadā nodrošināta Valsts asins dienesta vienotās informācijas sistēmas pieejamība. Aprēķinot sistēmas kopējo pieejamību, ir ņemti vērā serveru, datortīkla un datu bāzes nepārtrauktās darbības rādītāji.

Pieļaujamais (drošības politikā noteiktais) darbības pārtraukuma laiks sastāda 8 h mēnesī. Pārskata periodā šis rādītājs nav ticis pārsniegts vai sasniegts nevienā no pārtraukuma epizodēm, kas liecina par stabilu sistēmas atbalstu, apkalpošanu un darbību pārskata periodā kopumā.

Sistēmas apkopju darbi, kas prasa serveru pārstārtēšanu un, līdz ar to arī – plānotu darbības pārtraukumu, tiek mērķtiecīgi organizēti, lai iespējami mazāk traucētu sistēmas lietotāju darbu ar iestādes klientiem. Tā ietvaros Informācijas tehnoloģiju departaments organizē:

- pasākumus, lai nodrošinātu informācijas pieejamību;
- pasākumus, lai nodrošinātu informācijas integritāti (pilnīgas un nemainītas informācijas saglabāšana);
- pasākumus, lai nodrošinātu informācijas konfidencialitāti (informācijas nodošana tikai tām personām, kuras ir pilnvarotas to saņemt un lietot);
- sistēmas informācijas resursu (datņu - arī to, kas satur sistēmā glabājamo, apstrādājamo

un sistēmas lietotājiem pieejamo informāciju) aizsardzību;

- sistēmas tehnisko resursu (serveri, datori, programmatūra, datu nesēji, datortīkla iekārtas) aizsardzību;
- sistēmas drošības risku novērtēšanu, sistēmas apdraudējumu noteikšanu, sistēmas drošības incidentu atklāšanu/izmeklēšanu, sistēmas darbības atjaunošanu pēc drošības incidentiem.

Visā pārskata periodā tika nodrošinātas procedūras - sistēmas datu integritātes, konfidencialitātes un pieejamības uzturēšanai. Ārējo kibercyberapdraudējumu apjomam pēdējos gados visā pasaulē ir tendence strauji pieaugt un attīstīties to daudzveidībā. Neskatoties uz ārējiem draudiem, pārskata periodā nodrošināta stabila un droša sistēmas darbība. Nav bijuši drošības incidenti, nav tikuši bojāti vai pazaudēti dati. Sistēmas darbības nepārtrauktība nodrošināta apjomā, kas pārsniedz noteiktās prasības.



## 4. FINANŠU RESURSI

Centra kopējie pārskata periodā piešķirtie finanšu resursi ir 9 255 684 EUR, tai skaitā:

- Apakšprogrammai 39.03.00 “Asins un asins komponentu nodrošināšana”- 9 236 791 EUR
- Apakšprogrammai 02.04.00 “Rezidentu apmācība”- 9 873 EUR
- Apakšprogrammai 62.08.00 “Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projekts veselības jomā īstenošana (2014-2020)”- 9 020 EUR.

### APAKŠPROGRAMMAS 39.03.00 ”ASINS UN ASINS KOMPONENTU NODROŠINĀŠANA” 2019. GADA VALSTS BUDŽETA IZPILDE, SALĪDZINOT AR 2018. GADA IZPILDI (EUR)

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	2018. gada izpilde	2019. gadā	
			apstiprināts	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	8 224 115	9 236 791	9 215 385
1.1.	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	8 146 221	9 136 814	9 136 814
1.2.	Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	77 894	99 977	78 571
2.	Izdevumi (kopā)	8 224 779	9 236 791	9 214 591
2.1.	Atlīdzība	2 859 297	2 963 781	2 963 781
	tai skaitā, atalgojums	2 171 948	2 243 631	2 243 633
2.2.	Preces un pakalpojumi	5 067 409	5 040 053	5 040 053
2.3.	Kapitālie izdevumi	298 073	1 232 957	1 210 757

Pārskata perioda izdevumu palielinājums salīdzinājumā ar 2018.gada pārskata perioda izpildi sastāda 112,0 %. Centra 2019. gada 12 mēnešu izdevumu izpilde - 9 214 591 EUR salīdzinājumā ar 2018. gada 12 mēnešu izdevumu izpildi - 8 224 779 EUR ir lielāka par 989 812 EUR.

Pārskata periodā paveiktais:

- ✓ Nodrošināts Ārstniecības iestāžu pieprasījums pēc EM par 98,7%.
- ✓ Uzsākta donoru pieņemšana Centra donoru pieņemšanas vietā stacionārā “Gaiļezers”.
- ✓ Nodrošināts Centra ārstniecības personu atlīdzības pieaugums (2018.gada 18.decembra MK sēdes protokola Nr.60 88§ par veselības aprūpes sistēmas darbinieku darba samaksas pieaugumu).
- ✓ Lai nodrošinātu Labas ražošanas prakses (GMP) prasības, 2019. gadā



Centra laboratorijās un iestādes telpās veikti vairāki iekšējie remontdarbi.

- ✓ Lai nodrošinātu asins komponentu uzglabāšanas un sagatavošanas iekārtu darbību, ražošanas procesu nepārtrauktību un kvalitāti, 2019. gada otrajā pusgadā veselības reformas ietvaros tika iegādātas jaunās medicīnas tehnoloģiskās iekārtas.
- ✓ Panākta NAT izmeklējumu izdevumu ekonomija, kas tika īstenota, veicot reaģentu izlietojuma stingru kontroli.
- ✓ Piesaistīts finansējums Rezidentu apmācībām Transfuzioloģijas jomā.
- ✓ Panākta Horizon sniegto pakalpojumu izdevumu centralizēšana.
- ✓ Saistībā ar auto transporta atjaunošanu 2018. gadā, izdevumi transportlīdzekļu remontiem samazinājušies par 18 032 EUR.

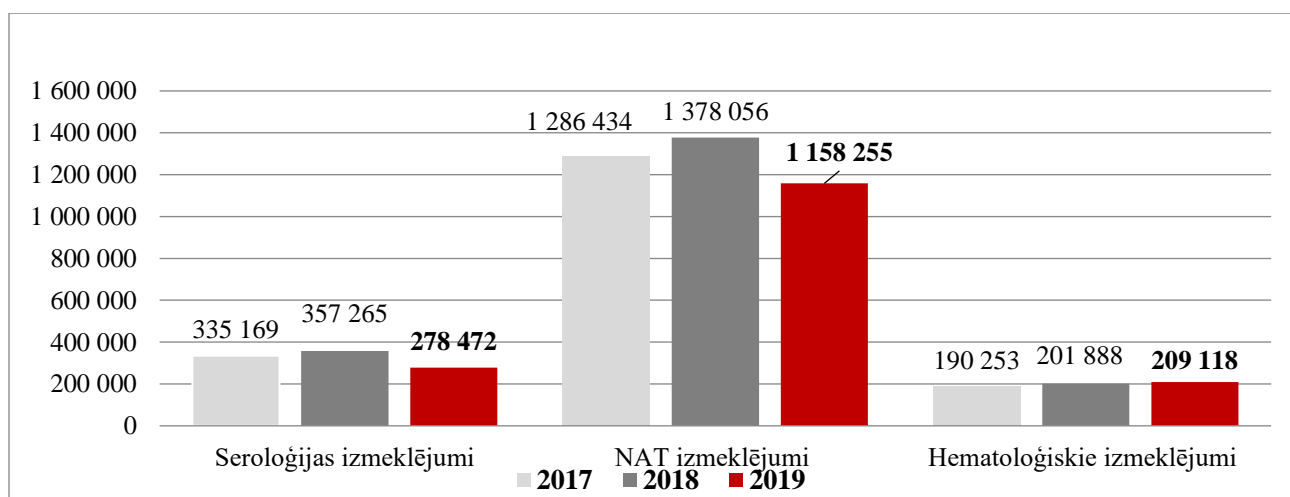


Centra izdevumu struktūrā lielākā daļa 44,4% jeb 4 091 188 EUR ir izdevumi, kas nepieciešami asins sagatavošanai Centrā un ASN (6 slimnīcas) - reaģentu iegādei un citiem asins sagatavošanas izdevumiem, un donoru kompensācijām par zaudēto asins apjomu.

Lai uzlabotu agrīnāku vīrusu infekcijas diagnostiku, Centrs no 2016.gada 1. augusta NAT izmeklējumos izmanto kopas no 6 asins paraugiem (24 vietā). Attiecīgi 2017.gadā Centram tika piešķirts papildus finansējums 418 122 EUR, lai nodrošinātu asins molekulārās izmeklēšanas metodes jutības rādītāju uzlabošanu. Lai turpinātu īstenot reformas un uzlabotu vīrusu molekulārās izmeklēšanas analītiskās jutības rādītājus, 2018.gadā un 2019.gadā - katrā papildus tika piešķirti 579 656 EUR.

Salīdzinot pārskata gada un 2016.gada izdevumus 1 izmeklējumam, NAT izmeklējumu izdevumu ekonomija ir 5,87 EUR, kas tika panākta, veicot reaģentu izlietojuma stingru kontroli. 2019.gadā 58 893 veiktiem izmeklējumiem kopsummā veido izdevumu ekonomiju 345 702 EUR un novirzīta asins komponentu sagatavošanas procesa kvalitātes uzlabošanai.

### CENTRA LABORATORIJU FAKTISKĀS IZMAKSAS 2017.-2019.GADĀ (EUR)



## 4.1. MAKSAS PAKALPOJUMU IZPILDE

Centrs ieņēmus no maksas pakalpojumiem saņem par veiktajiem laboratoriskajiem izmeklējumiem ārstniecības iestādēm, apmācības pasākumiem ārstiem un vidējam medicīniskajam personālam kvalifikācijas un zināšanu paaugstināšanai transfuzioloģijas un imūnhematoloģiskās izmeklēšanas jomās.

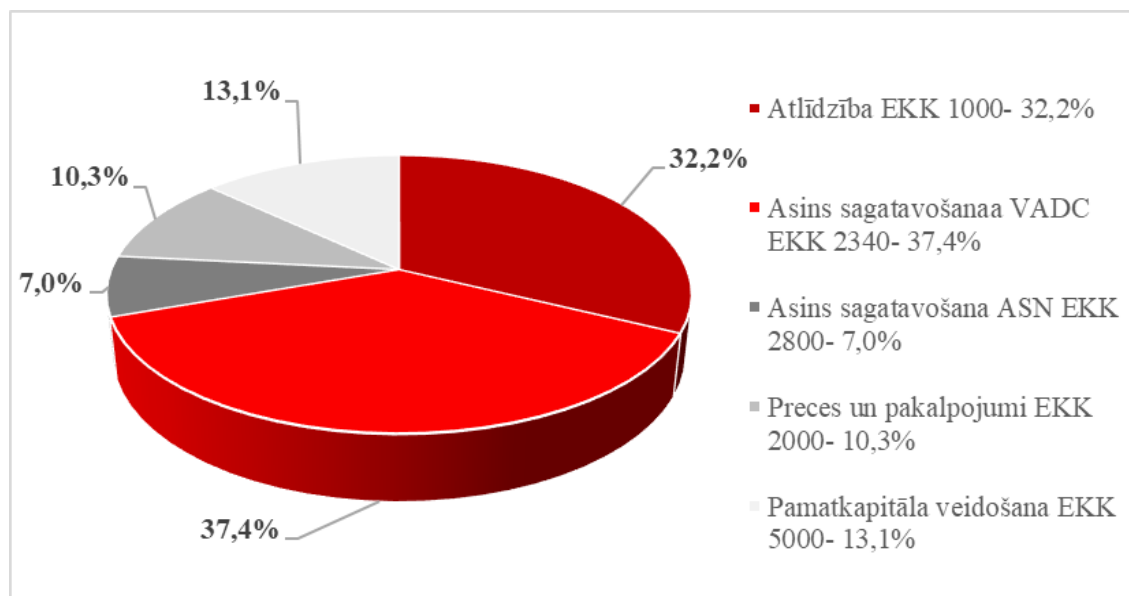
Centra galvenais maksas pakalpojumu veids ir ieņēmumi no laboratorijas izmeklējumiem ārstniecības iestādēm - 60 253 EUR (76,7% no visiem maksas pakalpojumu ieņēmumiem). Pārskata gadā, salīdzinot ar 2018. gadu - 57 173 EUR laboratorijas izmeklējumu sniegšanas ieņēmumi palielinājušies par 3 080 EUR, kas

saistīts ar veikto izmeklējumu skaita palielināšanos.

### ZIEDOJUMI UN DĀVINĀJUMI 2017.-2019. GADĀ (EUR)

	GADS		
	2017	2018	2019
Ziedojumi un dāvinājumi	0,00	26,0	431,0

### CENTRA IZDEVUMU IZPILDES STRUKTŪRA 2019. GADĀ (%)



## 5. INTEGRĒTĀ KVALITĀTES VADĪBAS SISTĒMA

Centra integrētā Kvalitātes vadības sistēma (turpmāk – KVS) ir vērsta uz kvalitātes un drošības prasībām atbilstošu asins komponentu sagatavošanu un izplatīšanu ārstniecības iestādēm. Centra integrētā KVS ir izstrādāta un ieviesta, pamatojoties uz:

- Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2002/98/EK (2003.gada 27.janvāris), ar kuru nosaka kvalitātes un drošības standartus attiecībā uz cilvēka asins un asins komponentu savākšanu, testēšanu, apstrādi, uzglabāšanu un izplatīšanu, kā arī groza Direktīvu 2001/83/EK;
- Komisijas Direktīvas 2005/62/EK (2005.gada 30. septembris) par Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2002/98/EK piemērošanu attiecībā uz Kopienas standartiem un specifikācijām, kas attiecas uz asins sagatavotāju kvalitātes sistēmu;
- Komisijas Direktīvas 2005/61/EK (2005.gada 30.septembris), ar ko īsteno Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2002/98/EK attiecībā uz izsekojamības prasībām un nopietnu blakņu un nevēlamu notikumu paziņošanu;
- Komisijas Direktīvas 2003/94/EK (2003.gada 8. oktobris), ar ko nosaka labas ražošanas prakses principus un pamatnostādnes attiecībā uz cilvēkiem paredzētām zālēm un pētāmām cilvēkiem paredzētām zālēm;
- Komisijas Direktīva 2004/33/EK (2004. gada 22. marts) par Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2002/98/EK

piemērošanu attiecībā uz dažām tehniskajām prasībām asinīm un asins komponentiem;

- Guide to the preparation, use and quality assurance of blood components;
- LVS EN ISO 15189:2013 „Medicīnas laboratorijas. Kvalitātes un kompetences prasības”;
- LVS EN ISO/IEC 17025:2018 „Testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju kompetences vispārīgās prasības (ISO/IEC 17025:2017”.

### 5.1. KVALITĀTES SISTĒMAS DOKUMENTU VADĪBA

Dokumentu vadības rezultatīvie rādītāji liecina, ka KVS dokumentācija tiek optimizēta, nepārtraukti uzlabota un pilnveidota. Galvenokārt dokumentu aktualizācija un jaunu dokumentu izstrāde ir saistīta ar:

- Dokumentācijas pārskatīšanu un aktualizāciju pirms ārējām pārbaudēm;
- Iekšējo un ārējo pārbaudžu/auditu laikā konstatēto neatbilstību un novērojumu novēršanu;
- Laboratorijas metožu pārstrāde atbilstoši vienotam saturam saskaņā ar standartu LVS EN ISO 15189:2013 „Medicīnas laboratorijas. Kvalitātes un kompetences prasības” un LVS EN ISO/IEC 17025:2005 „Testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju kompetences vispārīgās prasības” prasībām;
- Dokumentācijas pārskatīšanas procesā konstatēto neatbilstību novēršanu;
- Izmaiņām ārējos normatīvos aktos;
- Izmaiņām procesos.

Kopumā dokumentu pārvaldība ir kvalitatīva, efektīva un atbilst noteiktām prasībām.

Pēc stāvokļa uz 01.01.2020. Centrā ir 635 dokumenti, no kuriem 336 ir teksta dokumenti un 299 veidlapas.

## 5.2. RISKU VADĪBA

2018. gadā tika izstrādāts jauns risku vadības modelis un vadības, resursu vadības, atbalsta un pamatdarbības risku novērtēšanas plāns 2019. gadam. Saskaņā ar to tika īstenota procesu risku izvērtēšana un definētas darbības procesu uzlabošanai.

## 5.3. KOREKTĪVA UN PREVENTĪVA DARBĪBA (KAPA)

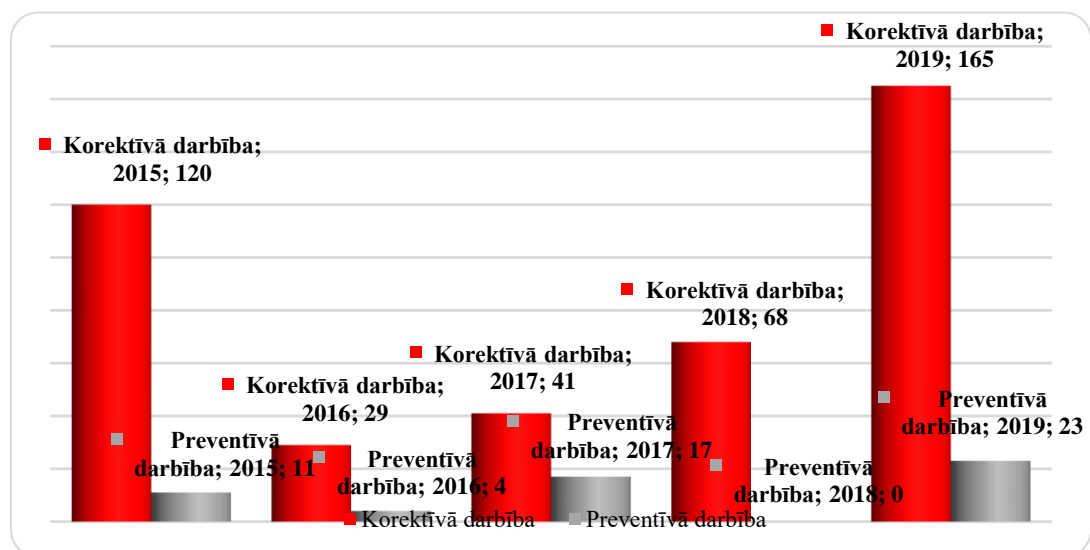
Korektīva un preventīva darbība ir kvalitātes vadības sistēmas elements, kas tiek lietots, lai uzlabotu Centra integrētās Kvalitātes vadības sistēmas efektivitāti kopumā un Centra darbību kopumā.

Kopā 2019.gadā KAPA tika noteiktas 188 KAPA, pamatojoties uz:

- Medicīnisko iekārtu kvalifikācijas rezultātā (3,8 %);
- KVS iekšējo auditu rezultātiem (50 %);
- Nevēlamo notikumu rezultātā (1 %);
- Ārējo auditu (ZVA, LATAK, EDQM) rezultātiem (45,2 %).

No 188 reģistrētajām KAPA 2019.gadā izpildītas ir 93, darba procesā jeb daļēji izpildītas ir 9, savukārt, 86 nav veikta izpilde. 2019. gadā laikā ir novērojams liels KAPA skaita pieaugums, kas izskaidrojams ar kvalitātes vadības sistēmas auditu skaita palielināšanos (2019.gadā – 13 auditi, 2018 - 6 auditi).

### KOREKTĪVU UN PREVENTĪVU DARBĪBU ATTIECĪBA (2015. - 2019.G.)



## 5.4. IEKŠĒJIE KVALITĀTES VADĪBAS SISTĒMAS AUDITI

2019. gadā ir veikti 14 kvalitātes vadības sistēmas auditi par 18 procesiem. Kvalitātes vadības sistēmas auditi sakarā ar atsevišķu procesu iekšējās dokumentācijas neaktualizēšanu, piemēram, Cilvēkresursu vadība, Medicīnisko iekārtu vadība.

Kvalitātes vadības sistēmas audita rezultātā:

- tiek novērtēta Centra noteikto procesu KVS attiecībā pret noteiktajām prasībām, kā arī tiek panākta KVS uzlabošana un pilnveidošana;
- tiek veicināta sadarbība ar SV - dokumentu izstrādē un SV funkciju un uzdevumu izpildē;
- tiek veidota darbinieku izpratne par Centra KVS, ievērojot normatīvo aktu prasības.

2019. gadā ir uzlabojusies kvalitātes vadības sistēmas auditu pārskata saskaņošana un apstiprināšana salīdzinoši ar 2018. gadu. Veicot kvalitātes vadības sistēmas auditus pēc procesiem ir iespējams pilnvērtīgāk izvērtēt visas noteiktās prasības, kā arī papildus tiek vērtētas prasības no citiem procesiem, piemēram, Medicīnisko iekārtu vadība, Darba drošības un darba vides pārvaldība, u.c.

Būtiskākās nepilnības saistītas ar:

- neaktuālu dokumentāciju,
- noteikto prasību neievērošanu.

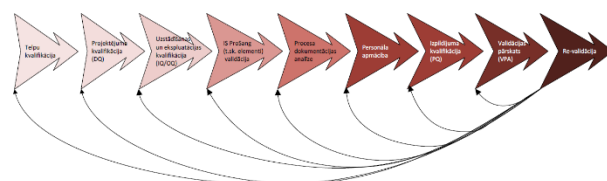


## 5.5. VALIDĀCIJA

Validācija ir nepārtrauktas ikdienas aktivitātes, kuru rezultāti apliecina procesu/sistēmu/metožu atbilstību noteiktām prasībām, kā arī sniedz liecības par procesu/sistēmu/metožu stabilitāti.

## 5.6. VIGILANCES SISTĒMA

Vigilances sistēma, ko veido ārējo normatīvo aktu noteikta ziņošana un brīvprātīgas ziņošanas prakse, ietver ziņošanu par visiem nevēlamiem notikumiem un blaknēm, t.sk., no



ārstniecības iestāžu ASN un AK. Ziņošana kā pienākums ir noteikta sadarbības līgumos, iekļaujot arī ziņošanai paredzētās veidlapas, ko ir izstrādājis Centrs.

**Nevēlams notikums** ir jebkurš nevēlams notikums, kas var ietekmēt ar asiņu vai asins komponentu savākšanas, testēšanas, apstrādes, uzglabāšanas un izplatīšanas procesus, asiņu un asins komponentu kvalitāti un drošumu, kā arī pārējos Centra procesus.

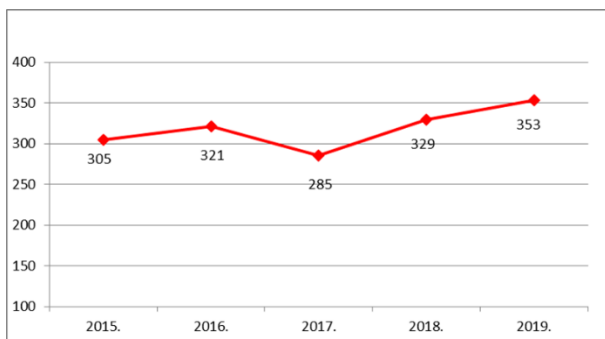
**Blakne** ir nevēlama reakcija donoram/pacientam saistībā ar asins/asins komponentu nodošanu vai pārlišanu.

Kopumā 2019. gadā reģistrēti 353 ziņojumi, no kuriem:

- 270 ziņojumi par nevēlamiem notikumiem;
- 83 ziņojumi par recipientu un donoru blaknēm.

Ziņojumu skaits turpina palielināties un ir augstākais rādītājs pēdējos 5 gados. Tas saistīts ar aktīvāku ziņošanu

## CENTRĀ SAŅEMTO ZIŅOJUMU SKAITA DINAMIKA



### 5.6.1. Ziņojumi par nevēlamiem notikumiem

Salīdzinājumā ar pagājušo gadu, ziņošanas aktivitāte un NN skaits ir palielinājies par 48 ziņojumiem jeb 23%. No 270 reģistrētiem ziņojumiem par nevēlamiem notikumiem:

- 251 saņemti no Centra SV, t.sk. par notikumiem ASN;
- 17 saņemti no AK
- 2 ASN

### 5.6.2. Blaknes recipientiem

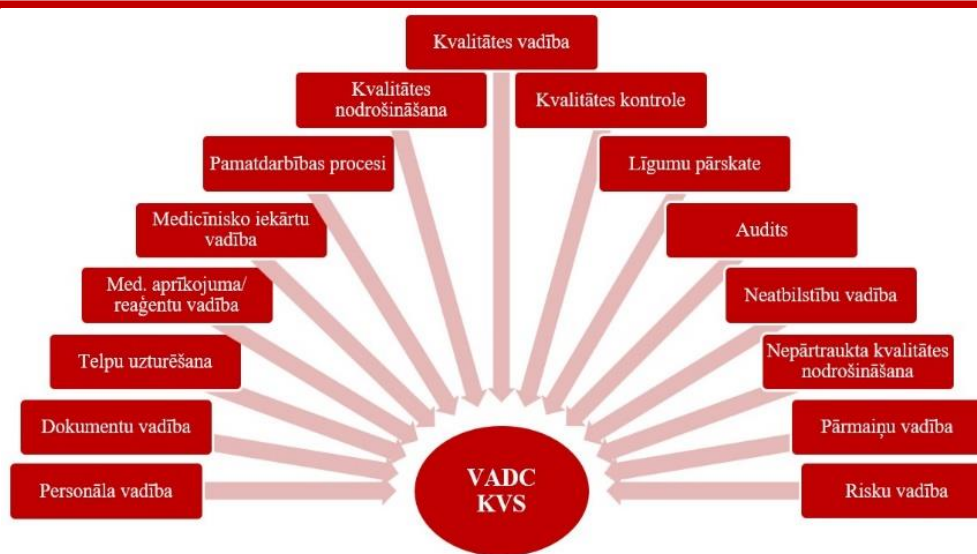
Blakne ir nevēlama reakcija donoram/pacientam saistībā ar asins/asins komponentu nodošanu vai pārliešanu. Kopumā no ārstniecības iestāžu Asins kabinetiem saņemti 39 ziņojumi par blaknēm recipientiem saistībā ar asins komponentu transfūziju.

Salīdzinoši ar iepriekšējo gadu, ziņojumu skaits attiecībā uz blaknēm recipientiem ievērojami palielinājies. 2019. gadā reģistrēts pēdējo 5 gadu laikā lielākais skaits recipientiem.

### 5.6.3. Blaknes donoriem

Kopumā saņemti 44 ziņojumi par 208 blaknēm donoriem, no tām 6 vidēji smagas vazovagālas blaknes, bet pārējās kā vieglas blaknes procedūras laikā. Blakņu skaits sastāda 0.35 % no kopējā donāciju skaita valstī (59994 donācijas, t.sk. aferēzes procedūras) jeb 0,21% uz 100 000 donācijām

## INTEGRĒTĀS KVALITĀTES VADĪBAS ELEMENTI





## 6. PERSONĀLS

Saskaņā ar Centra amatu saraksta datiem uz 2019. gada 31. decembri Centrā kopumā bija 196 amata vietas. Kopumā Centrā strādā 132 ārstniecības un ārstniecības atbalsta personas – 18 ārsti, 17 ārstu palīgi, 37 medicīnas māsas, 15 māsu palīgi, 17 laboratorijas speciālisti.

2019. gadā Centrā darbu uzsāka 27 darbinieki, savukārt izbeidza 29 darbinieki. Personāla mainība 2019. gadā bija 28% - 27 darbinieki tika pieņemti darbā, savukārt 22 darbinieki pārtrauca darbu Centrā.

Centra darbinieku dzimumu sadalījums salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem palicis nemainīgs – Centra kolektīvu veido galvenokārt sievietes, pārskata gada beigās Centrā strādāja 155 sievietes un 34 vīrieši.

Vairākums Centrā strādājošo darbinieku ir vecumā virs 50 gadiem (96 nodarbinātie), kas liecina par darbinieku lielo darba pieredzi un

lojalitāti Centram, tad seko darbinieki vecumā no 30 līdz 50 gadiem (80 darbinieki) un darbinieki līdz 30 gadiem (13 nodarbinātie). 17% no ārstniecības personām ir sasnieguši pensijas vecumu, kas var liecināt par personāla mainības pieaugumu nākotnē.

2019.gadā Centrs pārņēma RAKUS asins sagatavošanas nodaļu un uz tās bāzes tika izveidots Centra donoru pieņemšanas punkts, kas prasīja papildu personāla resursu, kas tika iegūts iekšējās pārdales rezultātā veselības nozarē.

2019.gadā notika pāreja uz personāla dokumentu (iesniegumu, rīkojumu u.c.) sagatavošanu un lietvedības dokumentu pārvaldību DVS Namejs programmā.

Sadarbībā ar arodorganizāciju 2019. gadā tika izstrādāts Darba koplīguma projekts, kurā noteiktas arī papildus privilēģijas arodbiedrības biedriem.

3.maijā un 16. novembrī Veselības nozares pārstāvjiem tika pasniegti Atzinības un Pateicības raksti. Atzinības rakstu par ilggadēju un godprātīgu medicīnas māsas pienākumu pildīšanu saņēma Asins komponentu sagatavošanas nodaļas virsmāsa Svetlana Griškova un par ilggadēju un godprātīgu ārsta pienākumu pildīšanu saņēma arī Valsts asinsdonoru centra vadošā auditore Irina Rodina.



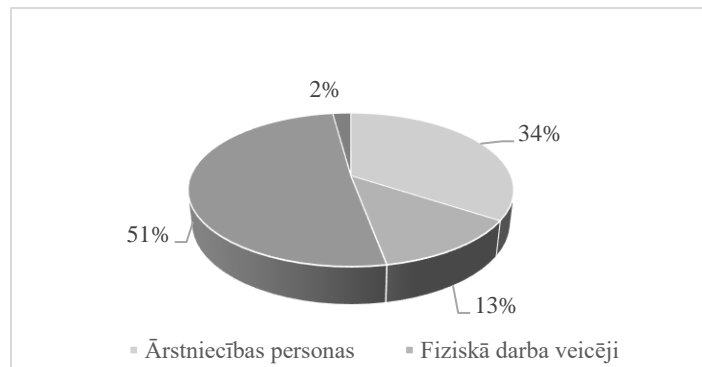
Centrā ir izveidota obligātajām prasībām atbilstoša iekšējā mācību programma medicīnas personālam, kā arī apstiprinātas mācību programmas iekšējām un ārējām apmācībām. Centrs 2019.gadā īstenojis iekšējās mācības par profesionālajiem jautājumiem šādās jomās:

- ✓ Krīzes komunikācija
- ✓ Asins, asins komponentu, asins paraugu un plazmas transportēšana

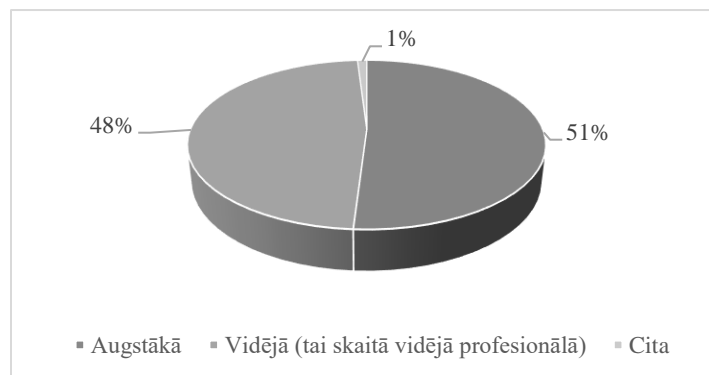
- ✓ Klientu apkalpošana
- ✓ Sanitāri higiēniskās prasības
- ✓ Ugunsdrošība un darba aizsardzība
- ✓ Medicīnas iekārtu vadība un modernizācija
- ✓ Donora uztura ietekme uz asins komponentu kvalitāti
- ✓ Informācijas sistēmu un informācijas tehnoloģiju drošība

Lai pilnveidotu savas profesionālās zināšanas, Centra darbinieki ir piedalījušies kvalifikācijas paaugstināšanas pasākumos un mācībās, piemēram, par risku vadības ieviešanu, par tehnisko specifikāciju sagatavošanu, par darba drošību, par iepirkumiem, par kvalitātes vadību, par IT drošību, par saskarsmi un komunikāciju pacientu aprūpē, par neatliekamo palīdzību u.c. Centra darbinieki ir piedalījušies kvalifikācija paaugstināšanas pasākumos gan Latvijā, gan ārzemēs.

#### AMATA STATUSU % SADALĪJUMS 2019.GADA 31. DECEMBRĪ.



#### PERSONĀLA IZGLĪTĪBAS LĪMEŅU PROCENTUĀLAIS SADALĪJUMS



## 7. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU - DONORU PIESAISTE

Sabiedrisko attiecību pasākumi ir vieni no būtiskākajiem, lai veicinātu donoru kustību, popularizētu Centru un pastāvīgi pievērstu uzmanību Centra veiktajām aktivitātēm.

Centra komunikācijas pamatmērķi ir:

- donoru piesaistes pasākumu organizēšana;
- Centra pozitīva tēla uzturēšana.

Donoru piesaistes pasākumi tiek plānoti, pastāvīgi pētot Centra donoru profilu (vecums, paradumi) un tam pielāgojot kampaņas un aktivitātes. Centra pozitīvā tēla veidošana ietver dažāda veida komunikācijas kanālu uzturēšanu, lai sabiedrībā pastāvīgi uzturētu pozitīvu un atvērtu informāciju par Centru kā vietu, kur tiek veikts nozīmīgs darbs iedzīvotāju dzīvības glābšanā.

2019. gadā, pateicoties realizētajām donoru piesaistes aktivitātēm, valstī tika sasniegts augstākais donāciju skaits pēdējo astoņu gadu laikā, kas pietuvojās gandrīz 54 tūkstošiem. Pēc 2017. gada krituma, 2018. gadā asins nodošanas reižu skaits atkal pārsniedza 50 tūkstošu robežu, no kā arī tika izvirzīts 2019. gada mērķis - noturēt asins nodošanas reižu skaitu 2018. gada līmenī. Tas tika izpildīts, un 2019. gadā salīdzinājumā ar 2018. gadu, asins nodošanas reižu skaits pieauga par 1519 reizēm. Asins nodošanas reižu skaita pieaugums saistīts ar dažādiem notikumiem, galvenokārt ar pastiprinātu darbu pie donoru piesaistes aktivitātēm, kā arī mediju attiecību stiprināšanas un dažādu veiksmīgu sadarbību veidošanas.



2019. gada komunikācijas darba prioritātes tika noteiktas:

- pētīt donoru motivāciju un apmierinātību;
- izstrādāt papildu komunikācijas aktivitātes jauniešu iesaistei donoru kustībā;
- izveidot pilotprojektu, lai noskaidrotu donoru viedokli par pāreju uz bezatlīdzības donoru kustību valstī;
- popularizēt Donoru dienu rīkošanu uzņēmumos un veidot ciešāku sadarbību ar Donoru dienu rīkotājiem;
- veikt nepieciešamos sagatavošanās darbus mājaslapas satura migrācijai valsts un pašvaldību iestāžu vienotās platformas projekta ietvaros;
- nodrošināt Centra darbinieku saliedēšanās pasākumus un veicināt iekšējo kultūru;
- veicināt Centra tēlu un donoru kustības popularizēšanu valstī, veidojot dažādus sadarbības projektus un veicinot sadarbību ar plašsaziņas līdzekļiem.

2019. gadā tika turpinātas esošās un uzsāktas vairākas jaunas sadarbības ar dažādiem uzņēmumiem - veikalu tīklu “top!”, taku skrējieniem seriālu “Stirnu buks” un “Latvijas futbola federāciju”. Pateicoties šīm sadarbībām tika veicināta donoru centra atpazīstamība, sasniegtas jaunas auditorijas un informācijas kanāli, tādējādi panākot intereses palielināšanos

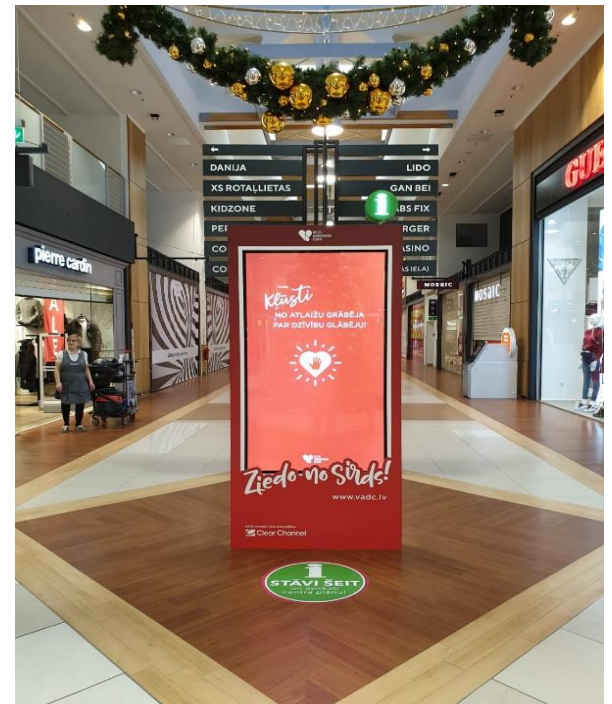
par donoru kustību. Sadarbībā ar veikalu tīklu “top!” divas reizes Centra reklāma tika izvietota uz reklāmas avīzes vāka, kā arī vasaras mēnešos veikalos tika atskaņots Centra reklāmas rullītis.

Attiecīgā gada periodā tika veikti vairāki sagatavošanās darbi veiksmīgai Centra mājaslapas satura migrācijai jaunajā tīmekļvietņu vienotajā platformā. Kā ietvaros tika pārskatīts esošais saturs, izlemts par nepieciešamā satura pārvirzīšanu, izstrādāti priekšlikumi sadaļu uzlabošanai.

No 2018. gada marta donoriem ir iespēja atteikties no kompensācijas 4,27 EUR apmērā. Lai labāk izprastu donoru attieksmi un varētu labāk izprast kopsakarības par pilnīgas kompensācijas atcelšanu, 2019. gadā šis jautājums tika pētīts donoru aptaujas anketās, kā arī pilotprojektā Centra reģistratūrā. Apkopotā informācija ļāva secināt, ka vairumam donoru pilnasiņu nodošanas vadmotīvs ir laba griba nevis finansiāli aspekti.

Gada nogalē, lai piesaistītu donorus pirms un pēc garajām brīvdienām, tika izveidota reklāmas kampaņa “Ziedo no sirds”, ar viegli uztveramiem saukļiem un spilgtu dizaina konceptu. Sadarbībā ar vides reklāmas uzņēmumu “ClearChannel” projekts pilsētvidē tika izvietots 200 stendos, kā arī lielveikalu digitālajos ekrānos un Brīvības ielas ekrānā, kur mēneša garumā bija redzami reklāmas rullīši kopā ar aktuālo asins krājumu. Apkopotie reklāmas statistikas rezultāti parāda, ka kampaņa sasniedza samērā plašu auditoriju - 49 625 567 (90% Rīgas iedz.), digitālo ekrānu kontaktu skaits tirdzniecības centros Rīga Plaza un Domina – 37 451 581, Brīvības ekrāna plūsma trīs nedēļu periodā (Juglas virz.) – 1122

492. Kampaņa ļāva nodrošināt nepieciešamās asins rezerves un veiksmīgi iesākt 2020.gadu.



## 7.1. AKCIJAS, PASĀKUMI UN SADARBĪBAS DONORU PIESAISTĪŠANAI

### ❖ “Centra Pateicības koncerts donoriem”

2019. gada 26. janvārī Centrs uz donoru Pateicības koncertu kino “Splendid Palace” aicināja donorus, kuri 2018. gadā ziedojuši asinis un asins komponentus. Koncertā uzstājās “Sudden Lights”, “Franco Franco” un “Very cool people”. Pasākums bija ļoti apmeklēts, un visas biļetes tika izņemtas divas nedēļas pirms pasākuma.



### ❖ “Ēnu diena”

2019. gada 13. februārī 20 zinātkāri jaunieši iepazinās ar vairāku Centra darbinieku profesionālo ikdienu. Šajā dienā skolēni sekoja speciālistiem no Kvalitātes departamenta, Juridiskā atbalsta nodaļas, Asins pagatavojumu krājuma nodaļas, Donoru nodaļas, sabiedrisko attiecību speciālistei, preses sekretāram, direktorei un direktores birojam.

### ❖ Sadarbība ar veikalu tīklu “top!”

No februāra tika uzsākta sadarbība ar veikalu tīklu “top!” par informatīvā atbalsta pasākumiem, nolūkā veicināt sabiedrības informētību par asins ziedošanas iespējām reģionos.



### ❖ Donoru dienas Rīgas lielākajās universitātēs

Sadarbojoties ar “Latvijas Universitātes” (LU), “Rīgas Tehniskās universitātes” (RTU) un “Rīgas Stradiņa universitātes”(RSU) studentu pašpārvaldēm, tika veiktas papildu aktivitātes - informatīvs stends, pateicības, starp fakultāšu sacensība, papildu informācija digitālajā vidē - jauniešu auditorijas izglītošanai un piesaistīšanai.



❖ *Sadarbība ar “Stirnu buks” taku skrējienu seriālu*

2019. gada sezonā, no marta vidus līdz oktobrim, donori visā Latvijā, kuri ziedoja asinis, saņēma atlaides kuponu reģistrācijas maksai 10% apmērā. Šī sadarbība ļāva gan klātienē, gan organizācijas digitālajos kanālos sastapt sportiskus un veselīgus cilvēkus, kuriem sniegt informāciju par asins ziedošanu.



❖ *“Atvērto durvju dienas”*

No 8. līdz 10. maijam valsts pārvaldes iestādēs norisinājās “Atvērto durvju dienas”. Visiem interesentiem bija iespējami pieteikties un uzzināt vairāk par asins komponentu ceļu no donora līdz izsniegšanai slimnīcām - kā asinis no donora nonāk līdz recipientam, kā notiek donoru atlase, kā tiek pārbaudītas asinis, kur tās sadala komponentos un kur tiek glabātas. Asins ceļu piedāvājām iepazīt, dodoties ekskursijā pa Centru, gūstot ieskatu gan vēsturē, gan mūsdienu procesos.

❖ *Foto stāstu izstāde “Mums ir viena asinsrite” Rīdzenes ielā*

No 7. līdz 19. jūnijam Rīdzenes ielā bija apskatāma foto un stāstu izstāde “Mums ir viena asinsrite”. Ekspozīcijā bija iekļauti foto attēli un stāsti, kuri apkopoti no dažādiem Valsts asinsdonoru centra projektiem. Divu nedēļu laikā izstādi varēja apskatīt aptuveni 260 000 tūkstoši cilvēku.

❖ *“Muzeju nakts”*

18. maijā Paula Stradiņa medicīnas vēstures muzejā “Muzeju nakts” pasākuma apmeklētājiem sniedzām informāciju par donoru kustību, medicīniskajiem aspektiem, kā arī devām iespēju pārbaudīt zināšanas ar testa palīdzību.





### ❖ *Pasaules asinsdonoru diena*

Atzīmējot starptautisko Pasaules asinsdonoru dienu, Centrs 13. jūnijā rīkoja speciālu izbraukumu ar informatīvo telti Vērmanes dārzā. Apmeklētājiem bija iespēja noteikt savu asinsgrupu, uzzināt vairāk par asins ziedošanu un griezt laimes ratu.

Par godu šai dienai sadarbībā ar ziņu portālu “TVNET”, nedēļas ietvarā tika izveidota speciāla rubrika ar dažādiem stāstiem par asins ziedošanu. No 14. jūnija Facebook lapas sekotājiem tika sniegta iespēja izmantot īpašo asins donoru kustības bildes rāmīti.

### ❖ *Sarunu festivāls “LAMPĀ”*

Arī šogad Centrs piedalījās Valsts Kancelejas rīkotajās diskusijās 28.06. diskusijā “Pasaules drosmīgākās valstis: ko no tām var mācīties Latvija” Centra direktore Egita Pole runāja par bezatbildības donoru kustību pasaulē un situāciju Latvijā. 29.06. Centra pārstāvji piedalījās sarunā "Acīm (ne)redzamā drosmē" spriežot par drosmīgu cilvēku profesijām, atbildību un iesaisti ikdienas norisēs. “Asins ziedošanas pieturā” specializētajā autobusā visiem interesentiem bija iespēja ziedot asinis, atsaucība bija tik pat laba kā 2018. gadā un asinis nodeva 43 donori.



### ❖ *Sadarbība ar “LTV”*

Visu jūliju un augustu Latvijas televīzijas kanālos tika raidīts video rullītis ar mērķi popularizēt donoru kustību valstī.

### ❖ *Sadarbība ar Veselības ministrijas kampaņu “Kustinācija”*

Vairākos izbraukumos kampaņas “Kustinācija” ietvaros donoriem konsultāciju sniedza uztura blogere Ksenija Andrijanova un fitnesa treneris Reinis Rudzītis, aktualizējot veselīga dzīves veida priekšnosacījumus arī donoru vidū.

### ❖ *Sadarbība ar “Latvijas futbola federāciju”*

Tika turpināta 2018. gadā uzsāktā sadarbība ar “Latvijas futbola federāciju” (LFF). Sadarbības rezultātā tapa video “Mēs gribam un varam palīdzēt”, kurā izlases spēlētāji un Latvijas Futbola federācijas darbinieki dalās ar to, kāpēc ir būtiski ziedot asinis. Tāpat tika organizēts specializētā autobusa izbraukums uz Daugavas stadionu, kurā norisinājās Latvijas izlases spēle, visi donori saņēma divus bezmaksas ielūgumus uz vakara pasākumu.

### ❖ *Jaunrades festivāls "iNovuss"*

Pirmo reizi asinis bija iespējams ziedot specializētā autobusa izbraukumā uz inovāciju un tehnoloģiskās jaunrades festivālu "iNovuss

### ❖ *Hokeja kluba Rīgas "Dinamo" donoru dienas*

Tika turpināta 2014. gadā uzsāktā sadarbība ar hokeja klubu Rīgas "Dinamo", organizējot donoru dienas un sniedzot iespēju donoriem saņemt bezmaksas biļetes uz "Dinamo Rīga" hokeja spēlēm. 2019. gadā donoru diena tika rīkota piecas reizes.

### ❖ *"VEF Rīga" donoru diena*

Turpināta ilggadējā sadarbība ar "VEF Rīga" donoru dienas rīkošanā, kas notika Rīgas Brīvostas telpās. Pateicībā par līdzdalību donoru dienā, "VEF Rīga" katram dalībniekam dāvināja ielūgumus uz kādu no mājas spēlēm 2019./2020. gada sezonā. Tāpat ikvienam donoru dienas dalībniekam bija iespēja pacienāties ar jubilejas kūku, kā arī sastapt "VEF Rīga" komandas dalībniekus.

### ❖ *LSK donoru godināšanas pasākumi*

Šogad Centra piedalījās vairākos Latvijas Sarkanā Krusta donoru godināšanās pasākumos - Siguldā, Koknesē un Madonā. Tādējādi pasakoties ilggadējiem donoriem un veicinot asins nodošanu reģionos.

### ❖ *"Labdarības boulinga maratons"*

Atpūtas un izklaides centrā "Bowlero" tika rīkots 2018. gadā iesāktais labdarības boulinga maratons, kura mērķis bija vākt ziedojumus biedrībai "Dr.Klauns". Maratona laikā bija

iespējams ziedot asinis specializētā autobusa izbraukumā.

### ❖ *Dalība "Labo darbu nedēļa"*

Jau desmito gadu, no 7. līdz 13. oktobrim, notika labdarības organizācijas "Palīdzēsim.lv" rīkotā akcijā "Labo darbu nedēļa", kuras laikā ikviens tika aicināts sniegt palīdzību līdzcilvēkiem un vairot palīdzēšanas kultūru Latvijā. Plānoto labo darbu saretos aicinājums vairot labo, ziedojot asinis.

### ❖ *Informatīvie izbraukumi pilsētas svētku ietvaros*

2019. gadā devāties uz vairākiem informatīviem izbraukumiem pilsētas svētku ietvaros. 06.07. kopā ar LF kolektīvu viesojāmies Jēkabpilī, 03.08. piedalījāmies Rēzeknes pilsētas svētkos, bet 19.07. un 20.07. aktualizējām asins ziedošanas nozīmīgumu "Veselības veicināšanas festivālā" Lendžos un Kaunatā. Izbraukumos tika izmantota VADC piepūšamā telts, citi uzskates līdzekļi un suvenīri





### ❖ *Katra diena simtgadē*

2018.gadā Dzintras Gekas veidotajā dokumentālā filmā "Katra diena simtgadē. Gadalaiki", tika iemūžināta katra 2018. gada diena. Filmas ciklā "Vasara" diena tika veltīta asins ziedošanai. 2019. gada novembrī kino "Splendid Palace" bija skatāma filmas pirmizrādē.

### ❖ *Ziemassvētku periods*

Lai piesaistītu donorus pirmssvētku periodā, tika pasūtītas zeķes ar donoru kustības motīvu, kuras saņēma visi donori, kuri ziedoja asinis pirms un starp svētku brīvdienām. Donori ļoti novērtēja sagādāto Centra pārsteigumu un komunikācija labi izplatījās digitālajā vidē.

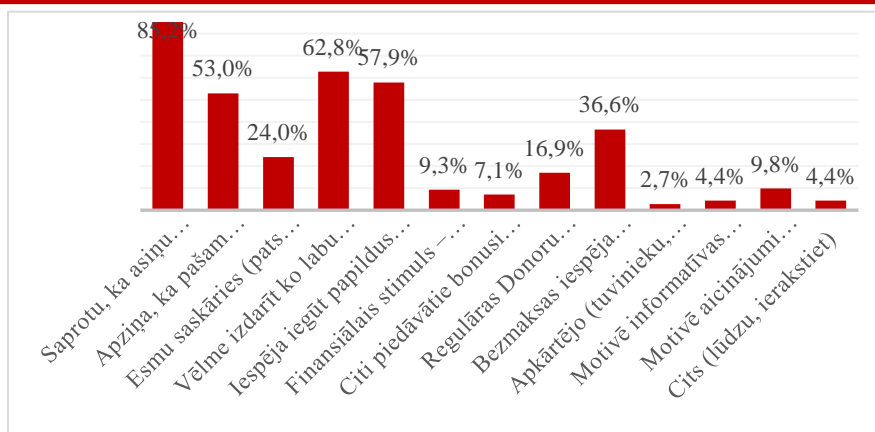


## 7.2. DONORU APMIERINĀTĪBA

2019. gada maijā tika veikta reprezentatīva Latvijas aptauja latviešu un krievu valodā par Latvijas iedzīvotāju motivāciju ziedot asinis. Aptauja tika veikta laika posmā no 30. maija līdz 3. jūnijam, atbildes sniedza 1120 interneta lietotāji vecumā no 18 līdz 64 gadiem. Pētījumā analizētas trīs iedzīvotāju grupas – regulārie donori, donori, kuri asinis ziedojuši kādreiz, taču nav regulāri donori, kā arī tie iedzīvotāji, kuri asinis nav ziedojuši nekad.

Regulāros asins donorus galvenokārt motivē ziedot izpratne par asiņu nepieciešamību dzīvību glābšanā – 85,2%, starp atbilžu rezultātiem dominē arī tādi viedokļi kā: "Vēlme izdarīt kaut ko labu un nozīmīgu" – 62,8%, apziņa, ka pašam kādreiz var būt nepieciešamas asinis – 53%. Finansiāls vai cits materiāls ieguvums ir sekundārs, tas ziedot motivē mazāk nekā 10% donoru.

### SVARĪGĀKIE IEMESLI, KĀDĒĻ RESPONDENTI REGULĀRI ZIEDO ASINIS



### 7.3. SADARBĪBA AR PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻIEM

2019. gadā mediju monitoringa rezultāti uzrāda 1463 publikācijas plašsaziņas līdzekļos (drukātā presē, tiešsaistes mediji, radio un TV), kas ir par 157 publikācijām mazāk nekā 2018. gadā. Mediju monitorings neaptver visus reģionālos medijus, kā arī pašvaldību mājaslapas un informatīvos izdevumus.

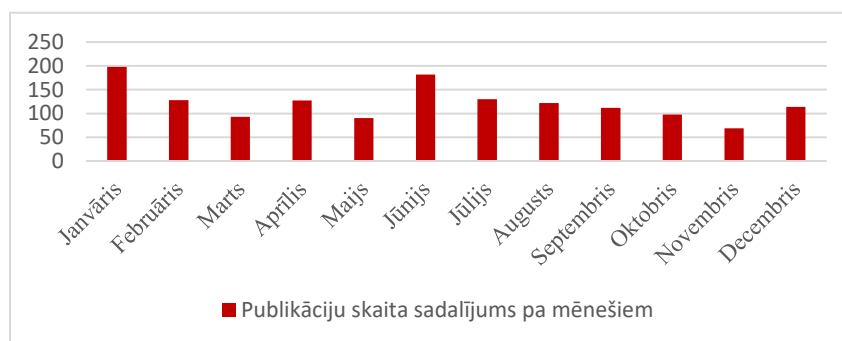
Vidēji katru mēnesi 2019. gadā par Centru medijos izskanēja 122 ziņas, monitoringa dati uzrāda, ka gada laikā, izmantojot mediju kanālus, Valsts asinsdonoru centra sasniegtā auditorija ir 41 miljons iedzīvotāju. Vidēji viena publikācija sasniedz 28 tūkstošus iedzīvotāju.

Kopējais publikāciju un informācijas apjoms medijos, salīdzinot ar 2018. gadu, samazinājies par 157 publikācijām, par 7 tūkstošiem

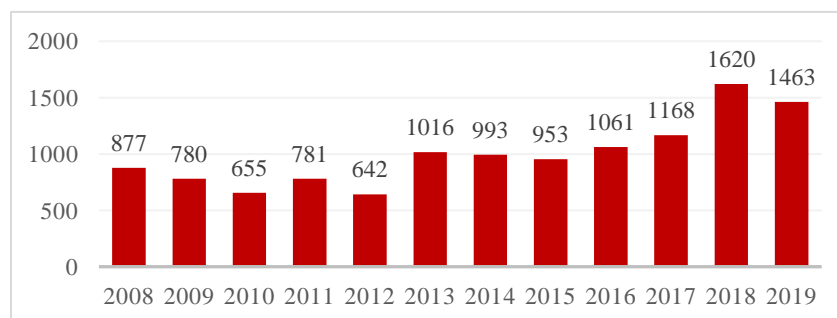
respondentu samazinājies arī publikācijas vidēji sasniegtās auditorijas skaits, taču donoru kustībā novērojams pieaugums, kas liecina par to, ka informācija plašsaziņas līdzekļos nav vienīgais komunikācijas kanāls, lai sasniegtu regulāros un potenciālos donorus.



#### PUBLIKĀCIJU SKAITA SADALĪJUMS PA MĒNEŠIEM 2019. G.



#### KOPĒJĀ PUBLIKĀCIJU SKAITA DINAMIKA 2008.- 2019. G.



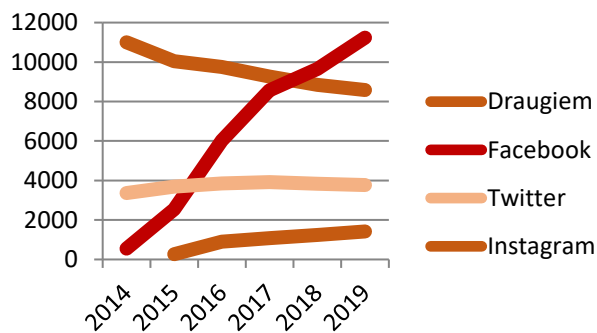
## 7.4. SOCIĀLIE TĪKLI UN CITI KOMUNIKĀCIJAS KANĀLI

Komunikācijai Centrs izmanto sociālos tīklus Draugiem, Facebook, Twitter un Instagram. Atbilstoši sociālo tīklu lietošanas tendencēm pasaulē Facebook un Instagram vērojams sekotāju pieaugums. Savukārt Twitter sekotāju skaits samazinājies nedaudz, bet portālā Draugiem kritums ir lielāks. Sociāliem tīkliem ir būtiska loma saziņas procesā ar donoriem.

2019. gada janvārī Valsts asinsdonoru centra profiliem seko esošie un potenciālie donori:

- draugiem.lv 8583;
- twitter.com 3777;
- facebook.com 11237;
- instagram.com 1418.

### SOCIĀLO TĪKLU SEKOTĀJU DINAMIKA PA GADIEM

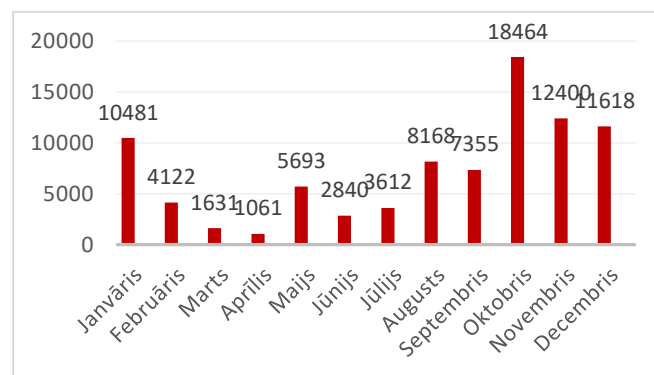


## 7.5. INFORMĀCIJAS SNIEGŠANA DONORIEM

2019. gadā izsūtītas 87445 īsziņas donoriem, kas ir par 25923 vairāk nekā 2018. gadā.

Līdzīgi kā 2018.gadā Korelācijas koeficients starp SMS skaitu un donāciju skaitu mēnesī ir aptuveni Rīgā 0,12, Rīgā un Latgales filiālē 0,07, bet Latvijas mērogā 0,05. Galvaspilsētā uz SMS aicinājumu ziedot asinis atsaucas vidēji 7 līdz 11 % no uzrunātajiem, savukārt reģionos efektivitāte ir krietni lielāka, aptuveni 35%. SMS aicinājums ir efektīvs komunikācijas kanāls, jo donoram aicinājums tiek nodots personiski. Donoru publicēta informācija sociālajos tīklos parāda, ka gadījumos, kad SMS saņēmējs dažādu apstākļu dēļ nevar ziedot asinis pats, persona publicē aicinājumus apkārtējiem atbalstīt donoru kustību.

### IZSŪTĪTO SMS DINAMIKA 2019. GADĀ



## 7.6. SUVENĪRI UN INFORMATĪVIE MATERIĀLI

Pateicībā par asins ziedošanu ik gadu tiek iegādāti vairāku veidu suvenīri ar Centra simboliku, kurus saņēma donori visā Latvijā. Katru gadu tiek domāts pie praktisku un aktuālu dāvanu iegādes, kas stiprinātu piederību donoru kustībai, kā arī motivētu ziedot biežāk.



Pirmreizējiem donoriem	Lodīšu pildspalva ar gravējumu/ silikona aproce
Asinis ziedo 3 reizes gadā	Aproce ar asinsgrupu, atstarotājs – aproce, kokvilnas auduma maisiņš, saulesbrilles, anti-stresa sirsniņa
Ik pēc 10 reizēm	Blociņš A5 ar apdruku, bandana ar asinsgrupu apdruku, krūze ar apdruku
50 asins ziedošanas reizē	Termoss ar apdruku, lietussargs
100 asins ziedošanas reize	Zibatmiņa, pleds, lietussargs
Ziedojoat asinis dzimšanas dienā	Krūzi ar tāfeles virsmu, zeķes ar apdruku

## 8. PLĀNOTIE PASĀKUMI UN PRIORITĀTES 2020. GADAM

Atbilstoši Veselības ministrijas stratēģijā definētajām prioritātēm, Centram noteiktie stratēģiskie darbības virzieni 2019. – 2021.gadam:

- Donoru piesaiste un donoru kustības veicināšana
- Pacientu drošības paaugstināšana un asins komponentu kvalitātes uzlabošana
- Centra strādājošo kompetences un darba efektivitātes attīstīšana
- Vienota Asins dienesta attīstības veicināšana

### CENTRA 2020.GADA MĒRĶI

---

1.	Sadarbībā ar Asins sagatavošanas nodaļām nodrošināt asins pagatavojumus pēc ārstniecības iestāžu pieprasījuma un veicināt donoru kustību.
2.	Nodrošināt sagatavoto asins komponentu kvalitāti un drošumu, ievērojot “Labas prakses pamatnostādnes asins sagatavotājiestādēm kurām jāievēro Direktīvas 2005/62/EK (Good practice) prasību ieviešanu asins komponentu sagatavošanā.
3.	Nodrošināt imūnhematoloģiskos izmeklējumus pacientiem un klientiem
4.	Nodrošināt ārstniecības personu apmācību transfuzioloģijas un imūnhematoloģijas jomā sadarbībā ar Rīgas Stradiņa universitāti, profesionālajām asociācijām un ārstiem slimnīcās
5.	Attīstīt vienota valsts asinsdienesta koncepciju veselības reformas pasākumu plāna ietvaros 2020.gadam.
6.	Nodrošināt iestādes funkciju pilnveidi, identificējot funkciju pārklāšanos un pārskatot pamatdarbības un administratīvos procesus.

*\*Valsts asinsdonoru centra mērķi apstiprināti 2020. gada 27. aprīlī ar Veselības Ministrijas rīkojumu Nr.13-04/264.*